

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 8 (9)

Toronto, Ontario, 1950 m. VASARIO mėn. 23 d.

Kaina 10 c.

The Lights of Homeland

Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian

Society of Canada

Authorized as Second Class Mail

Post Office Department, Ottawa

SAVAITRAŠTIS

Leidžia Kamados Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija941 Dundas St. W., Toronto,
Ont. Canada

ESTIJA, GYVUOK

1918 m. vasario 24 d. Estų nepriklausomybės aktas tarp kitko skelbė:

"Estija, tu stovi savo vilčių kupinos atelietis slenkstyje, kur tu laisva ir nepriklausoma galėsi savo likimą spręsti patil Pasistatyk namus, kuriuose viešpatautų tvarka ir teisingumas, kad galėtumėi tapti kultūringu tautų šeimoms garbingas narys! Visi tėvynės sūnūs ir dukterys, visi kaip vienas susijunkime šventam tėvynės atstatymo darbui! Jo reikalauja mūsų protėvių prakaitas ir kraujas išlietas už šį kraštą, tam įpareigoja mus ir būsimosios kartos..."

Estija savo nepriklausomo gyvenimo laikų 1918 m. nebeatsiminė, nes nuo pat XII amž. jos neturėjo. Gyvendama dar pavojingesnėje vietoje negu lietuviai, gyvendama ant kelio iš Baltijos jūrų į didžiulius rytų Europos slavų plotus, rusams užstodama artimiausią kelią į jūras. Mažytė Estu tauta nuo amžių buvo įvairių tautų varžybų objektu ir perleido daugelį viešpačių.

Valdoma svetimųjų. Estų tauta kentė dar ir socialinę priespaudą. Visus tuos ilgus politinės vergijos amžius, žemdirbys estas nebuvo ir savo namie laisvas. Jis buvo baudžiauninkas kryžiuočių ordino bei jo riterių, o vėliau vokiškųjų baronų, kryžiuočių riterių palikuonių. Iki pat nepriklausomybės laikų Estijoje dominavo baronai, valdė net 58% visos krašto žemės, nors tai buvo vos 619 šeimų.

Vokiškieji baronai, įsitikinę, kad jų tiestoginis politinis vaidmuo šime krašte yra baigtas, nuėjo tarnauti Rusijai ir sukūrė vad. baltų baronų epochą carų rūmuose. Jie nuėjo taip toli, kad net gebėjo carų valdžiai estų likudies pravoslavizavimo darbe. O vis dėlto politikoje ir socialinėje priespaudoje estų tauta atlaikė, pergyveno tautinio atbudimo laikotarpį ir pražydo gražiais laisvės laikų žiedais.

Pirmojo Pasaulinio karo metu Estija nebuvo vokiečių okupuota. Revoliucijos Estiją sulaukė Rusijos valdžioje. Tuojau po vad. 1917 m. vasario revoliucijos visa Estija buvo sujungta į vieną administracinį vienetą (amksčiau dalis Estijos priklausė Petrogrado ir Pskovo gubernijoms), kurio priekyje buvo pastatytas krašto seimas. Vos keletą mėnesių te veikė, po lapkričio pradžios (sen. kalend. spalio gale) bolševikų revoliucijos seimas buvo išvaikytas (vykdyta bolševikinė "tautų apsisprendimo" teisė), bet jis veikė pogrindyje, vadovaujamas vad. Išlaisvinimo Komiteto, iš pogrindžio paskelbė ir nepriklausomybę.

Vargo ir kančių valkata, estril savo nepriklausomybės pasiekė sunkiomis kovomis ir kraujo

aukomis. Jiems teko apsiginti pirmiausia nuo įvairių baltųjų armijų, kurios iš jų žemės taikėsi užimti Petrogradą, kurios į Estiją veržėsi taip pat norėdamos sudaryti kontaktą su Baltijos jūrose veikiančiais Anglų ir Prancūzų laivynais. Heroiškom pastangom Estija apsigalvė nuo šių baltųjų ir apsigynė nuo raudonųjų ordų. Atbudusios tautos sveika dvasia ir tautinis entuziazmas viską pakėlė. Savo laisvės kovas estai baigė amksčiau už mus. 1919 m. pradžioje jų kraštas buvo jau išvalytas, gegužės mėn. jie puolimus vykdė jau už savo krašto ribų. Ir taikos sutartis su Rusija jų buvo pasirašyta beveik pusmečiu anksčiau (1920. II. 2.).

Apsigynusi nuo priešų ir perėjusi į ramus kūrybinio darbo laikotarpį, Estija gal dar labiau negu kitos Pabaltijio valstybės įrodė, kad laisvę turinti ir mažytė tauta (Estijoje II p. karo pradžioje tebuvo 1.134.000 gyventojų, — 88,2% estų) žmonių kultūros lobyną įneša didelį įnašą. Dar XIX a. vidury, per Estiją keliavę vakariečiai keliauninkai rašo ten matę vien didelio skurdo kaimus, o kas Estijoje lankėsi jos laisvės dienų pabaigoje, matė žydintį kraštą. Padarius žemės reformą, dvarus išskirsčius bežemiams ir mažžemiams, melioravus gausius pelkynus ir raistus, žemės ūkis buvo pakeltas iki aukštos civilizacijos kraštų lygio, sukurtas taip pat patįgi pramonė, apdirbusi krašto vietinės žaliavas (jų Estija turi daugiau negu Latvija ir Lietuva) Krašto ūkis stovėjo ant tvirtų pagrindų. Suklestėjo ir kultūros gyvenimas. Greta nuo 1632 m. veikusio universiteto Tartu mieste, buvo įkurtas Talino universitetas su tikslųjų mokslų fakultetais ir daugybė mokyklų, aukšto lygio spauda, teatras ir valduojamasis menas, žinomas toli už Estijos krašto sienų. Jau 1934 m. Estija teturėjo vis 2% beraščių, bet jau ne estų — daugiausia rusų, gyvenusių pietų rytų Estijos kampe, o iš dalies ir supravoslavintintos srities estų, vad. setukų (apie 16.000. Tai vad. Petseri rajonas).

Bet mažytė Estija stovi ant kelio euraziniams rusų kolosui į jūras. Jie gyvena tame Baltijos pakraščiu ruože, kurį jau Petras I D. parinko, Puškino žodžiais tariant "Rusijos langui į Europą iškirsti". Rusiškojo imperializmo žvilgsniui jie ekspozuoti dar labiau negu kitos Pabaltijio valstybės. Estija krito kaip bolševikinio Rusų imperikalizmo auka kartu su kitomis savo seserimis. Bet ji krito išdidi ir nepalaužta dvasia. Tai rodo ir šime mūsų Nr. spausdinamas vieno buvusio enkavedisto amų įvykių nupasakojimas, vienas fragmentas iš amų tragiškų dienų.

Šiandien estų tauta pergyvena skaudžias dienas, bet smurtas dvasios nesulaužo. Simpatiškoji ir miela estų tauta dar gyva. Gyva ne tik tremtyje, kur jos sūnūs tebeveda kovą už

krašto išvadavimą ir šventąsias tautos teises, bet laisvės dvasia tebeskrajoja ir jų tėvynėje, tebeplaudena artojo esto krūtinėje ir veda į jį beviltingą asmeniškai, bet prasmingą tėvynę, partizaninę kovą, veda į grumtis su jūrų stichija mažytė žvejo laiveliu sprunkant į laisvę pro patulijancius karo laivus. Dvasia nenuveikiama jokių budelių, ji nesukaustoma ir nemirstama. O kol gyva laisvė, tol gyva ir tauta. Estų tauta iškentėjo daug priespaudos, užsigrudino, ištesės ir šią baisiausią. Gedulo kaspinas nuo jų trispalvės vėliavos, o dabartinės kartos vaikiai pasakos apie naujus Kalevi herojų žygius.

Gyvuok Estija, nes tavo misija amžina!

LIETUVIŠKAS PAMINKLAS JERUZALĖJE

Kaip praneša LAIC, vienas lietuvis tremtinys, bolševikų kalininkas, bet išlaisvintas, toje vietoje, kur Kristus buvo suklupęs benešdamas kryžių, pastatė parpuolusio Kristaus su kryžiumi stovylą, o po ją uoloje įkaldė lietuvišką įrašą:

1940 — 1950

Jėzau, Gelbėk Lietuvą

1950 m. sausio 22 d.

Tremtinys paminklą atsiėmė iš svetur, pareikšdamas: "Kadangi gyvenau laisvuose kraštuose ir turu progos lankyti Jeruzalę, tai paliksiu čia simbolišią paminklą kenčiančių lietuvių katalikų vardu".

Ta proga sausio 22 d. įvyko pamaldos, o po jų priėmimas armėnų katalikų patriarcho patalpose. Aukotojas svečius pavaišino "vyno lempute" ir prašė į juos lietuviškai. Po to buvo pasakyta keletas kalbų arabiškai, prancūziškai, lenkiškai ir čekiški. Iškilnėse dalyvavo ir 48 metus Jeruzalėje gyvenanti 86 m. senutė Marija Ažubalis. Kalbą pasakė ir stovylos kūrėjas menininkas Fr. Nicodem.

Ta proga LAIC korespondentas praneša, kad dabar Jeruzalėje esanti palanki aplinkumai ten sukurti lietuvišką įstaigą, kur vėliau iš išlaivintos Lietuvos galėtų lankytis ir gyvenanti kunigai, mokslininkai ir maldininkai.

Savaitės apžvalga

Kelias į laisvę ilgas ir sunkus, pareiškė Achesonas

Pereitą savaitę Achesonas padarė labai svarbų pareiškimą spaudos atstovams, pabrėždamas, kad JAV jau pasimokė ir atėjęs metas, kad iš pogrindžių būtų pakeista JAV šaliojo karo politika. "Mes pamatėme, kad tik tie susitarimai su Sovietų Sąjunga yra reikšmingi, kurie pagrįsti faktais ir aiškiai nusakoma esamą situaciją, visi kiti susitarimai, kurie neužtikuoja esamos padėties, lieka tik susitarimai popieryje", pareiškė Achesonas. Toliau Achesonas pavyzdžiais pavaizdavo, kad JAV laimėjo šaltame kare su Rusija tik ten, kur JAV sugebėjo parodyti savo efektyviąją jėgą. Jis prisiminė Berlyną, kur rusai atsaukė blokadą, pamatę amerikiečių aviacijos galią, Graikiją, kur rusai pasijuto bejėgiai atsispirti prieš Trumano doktrinos pasekmes ir Turkiją, kur nulėmė stipri JAV ekonominė ir karinė parama. Kaip natūralų JAV pralaimėjimą Achesonas nurodė Kiniją, kur situacija buvo labai palanki sovietų ekspansijai, o JAV negalėjo pademonstruoti savo jėgos. "Lengva sovietams žvejoti tenai, nes ten vandens labai drumzlini... Įsakyti rusams, kad jie liautis žvejojė arba susitarti su jais, kad nebežvejojų yra tiek pat vilčių, kaip įsakyti kuriai nors naturaliai gamtos jėgai... Bergždžias išvadas, jįsi užakcentavo naująją posūkį JAV užsienio politikoje. Neproduktingas derybų metas su besiveržiančia komunizmo banga, esą, jau baigtas. Jiems reikią įrodyti jėgą veiksmais. Prieš eidamos į naujus susitarimus, JAV turinčios sukurti tokią situaciją, su kuria rusai turėtų būti priversti skaitytis. Esą, tik tuomet turėsia reikšmės bet kokie susitarimai su jais. JAV reikią daug ištvėrmės, pasiaukojimo ir labai stiprių nervų, nes jų pasirinktas kelias į taiką esą ilgas ir sunkus.

Vakarai pasirašys su Japonija taikos sutartį ir be Rusijos
Vyriausieji JAV kariuomenės vadovybės vadai buvo nuvykę į Japoniją ir turėjo svarbius pristatimus su gen. MaArthuru.

sos žmonijos kultūrą bei gražiausius atsiėkimus ir Lietuvos Nepriklausomybę. Tolerancija ir meilė vieni kitiems tepadedama mus sukurti galingą vienybę, kurios nenugalės jokios smurto, prievartos ir nesiskaitymo su teise ir teisėtumu jėgos.

"Vardan tos Lietuvos vienybės težią!"
1950 metų Vasario 16 diena, Montreal.

Kanados Lietuvių Bendruomenės Laikinojo Organizacinio Komiteto Pirmininkas (pas.) Juškevičienė Petronėlė Sekretorius (pas.) Adomonis Jonas

Kelionė buvo skirta išstudijuoti galimybes bei parinkti priemones sulaukyti tolimesnei komunizmo ekspansijai Tolim. Rytuose ir Japonijoje specialiai. Jiems grįžus į Vašingtoną priėta bendros nuomonės, kad artimiausioje ateityje reikią pasirašyti taikos sutartis su Japonija. Jei rusai atsisakytų, ar norėtų vilkinti, vistiek reikią nedelsti, pasirašyti taikos sutartį ir be jų. JAV karo vadai konstatavo Japonijos politinį nusitovėjimą ir jos ekonominį progresą. Tačiau ir po taikos sutarties pasirašymo JAV politikai savo bazes tam tikruose Japonijos punktuose. To ir patys japonai, būdami daugumoje griežtai nusistatę prieš komunistus, pageidauja, nes tai būtų jiems garantija prieš rusų agresiją. Svarbiausia, Japonija atsistojusi ant savo kojų, dar labiau išvystys savo pramonę, o išplėtusi prekybą su kitais Tol. Rytų kraštais, pakels ir jų ekonominį gerbūrį.

Besitęsianti krizė Prancūzijoje

Komunistai nerodomi sutrukdinti besitęsiančią prancūzų pramonę pagal Atlanto Pakto sutartį, išplėte krašte plačius dainių ir elektros jėgainių streikus. Norima sutrukdinti ir karinės paramos siuntimą Indokinijai. Streikuoja ir automobilių fabriai ir įvairios kitos įmonės. Prancūzijos vyriausybė, pergyvendama politinę krizę, yra visgi nepasiruošusi efektingai kovoti su streikais. Būdukt, sudarydamas naują vyriausybę be socialistų, dar išgavo savo vyriausybei pasitikėjimą 225 balsais prieš 185, bet 200 atstovų susilaikė. De Gaulle, pasinaudodamas padėtimi, masiniuose mitinguose reikalauja naujų rinkimų. Įdomu, ar seksis ir toliau Bidault vyriausybei išlaivuoti kraštą iš neramumų.

D. Britanija

gyvena rinkiminės kampanijos įkarščio dienas. Senelis Churchillis, tarp kitko paskelbė, kad rinkimus laimėjęs bandytų suorganizuoti naują didžiųjų susitikimą, yra labiausiai palankiamas. Atlee jam stačiai prikišo, kad toks senas politikas griežtai negarbingų politinių priemonių balsams žvejojti. Tai reagoavo ir Trumanas, pareiškdamas, kad apie kelionę susitikti su Stalinu negalvojęs, nors mielai priimtų betkurį krašto vyriausybės galvą Vašingtone.

KANADOS PARLAMENTO SESIJA

Vasario 16 d. Ottawoje prasidėjo Kanados parlamento, 1950 metų pavasario sesija. Sosto kalboje, kurią paskaitė Generalinis Gubernatorius, pirmą kartą nuo II Pasaulinio karo pradžios buvo paraginta daugiau dėmesio kreipti į krašto vidaus reikalus: nedarbo klausimas, kainų reguliavimas, eksportas, tarifai, nuamų kontrolė, kriminalinis kodeksas, pašto reikalai, elektros jėgainės šaurės - vakary tetorijoje ir daug kitų einamųjų reikalų.

Estės tėvynėje

Pradedamas KL Bendruomenės organizavimas

VISIEMS KANADOS LIETUVIAMS APLINKRAŠTIS Nr. 1.

Kanados Lietuvių Bendruomenės Laikinasis Organizacinis Komitetas (sutrumpintai — KLB — LOK, o dar trumpiau — LOK), vykdydamas daugumos Kanados lietuvių valią — sukurti vieną visų Kanados lietuvių organizaciją didiesiems bendriejiems Lietuvių tautos tikslams, išdėstytiems Lietuvių Chartoje, pradėjęs savo darbą 1949 metų liepos mėnesio 1 dienos susitarimu tarp Kanados Lietuvių Centro Tarybos ir Kanados Lietuvių Sąjungos, kuris vėliau buvo papildytas susitarimu su centralizuotomis Kanados lietuvių organizacijomis — Lietuvos Atgimimo Sąjūdiu, Ateitininkų Sąjunga, Socialdemokratų ir Katalikų moterų organizacijomis, — tiek jau pažengę savo darbuose pirmyn, kad darba jau gali skelbti Kanados Lietuvių Bendruomenės organizavimo pradžią, visame Kanados krašte.

Tuo tikslu šią brangią Lietuvos tautai dieną, Vasario 16 dieną, skelbiamas šis pirmasis KLB — LOK-to aplinkraštis Nr. 1. Šios dienos simbolis tebus mums visiems graži siekiamoji kelrodžiū. Todėl:

1. Šiuo aplinkraščiu skelbiama Kanados Lietuvių Bendruomenės organizavimo pradžia visame Kanados krašte. KLB organizavimo tikslu skelbiama "Taisyklės organizuoti KLB laikinuosius apylinkių organizacinius komitetus".
2. Kanados Lietuvių Bendruomenės organizavimo ir bendrojo lietuvių telkimo tikslams skelbiama visų, be jokių išimčių, Kanados lietuvių registracija — surašymas.
Registracijos tikslams yra skelbiamas "Kanados lietuvių registracijos taisyklės".
3. KLB organizavimo tikslams skelbiama visų KLB laikinųjų apylinkių organizacinių komi-

tetų, sudarytų pagal "Taisyklės organizuoti KLB laikinuosius apylinkių organizacinius komitetus", registracija.
4. Visos žinios siunčiamos adresu: KLB — LOK, 2576 Sheppard St., Montreal, P. Q. Šiuo adresu gaunamos ir visos informacijos, aplinkraščiai, blankai ir tt.

Brangūs Tautiečiai, visi Kanados lietuviai — ir seniau čia įsikūrusieji ir naujai atvykusieji — visi, kaip vienas, stokime į bendrą tautos darbą, vieniną priėjusius jėgomis "petys į petį", ranka į ranką, širdis į širdį. Bendrieji žmoniškumo, laisvės ir taikingo sugyvenimo tikslai tebus mūsų visų keliai ir į tautinius mūsų idealus, kurių prišakyje stovi patys didieji ir bendrieji Tautos tikslai: Lietuvių tautos išlaikymas, josios pažanga, kūrimas gerbūvio, galimai didesnis lietuviškųjų vertybių įnašas į vi-

Teviškes žiburiai

THE LIGHTS OF HOMELAND
SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis kolektyvas
Redaktorius Dr. A. Šapoka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R.C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje \$3, JAV — \$3 amerikoniški, Australijoje, Pietu Amerikoje ir kitur — \$4 amerikoniški, pusei metu — Kanadoje \$2, visur kitur \$2.50. Atskiras nr. 10 ct

Adresas pakeičiamas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Tel. AD 4265

Ryškios realiai propagandai

Paskutinių laikų patyrimas ir mums aiškiai rodė, kokios didelės reikšmės turi spausdintasis žodis, propaganda. Neveltui, kai kurios valstybės tam išleisdžia milijonus. Ir mes išspausdinom keletą knygų anglų kalba apie Lietuvą. Nors angliskai kalbančių vien vakarų pusrutulį yra daugiau kaip ketvirtis milijono žmonių, tačiau tokias knygas išleisti ir išplatinti iki šiol mums labai sunkiai sekėsi. Jei jos iš sandėlių po truputį ir išrasta, tai daugiausia dėl to, kad patys lietuviai jas nusiunčia, ir lentynose laiko. Tokiu būdu jos savo tikslo nepasiekia, mūsų krašto propagandai visai mažai tepatarnauja. Todėl, kad dar esame užsienyje, turime sukurti ir padaryti jas prieinamomis angliskai kalbantiesiems.

Kaip, Kanadoje taip, manau, JAV, ir Anglijoje yra platūs viešųjų bibliotekų tinklai. Tose bibliotekose galima rasti nemažai knygų apie Lenkiją, Ukrainą, Suomiją, Švediją, nekaltant jau apie kitas, didesnes tautas. Tuo tarpu apie Lietuvą, bent Toronto bibliotekose, nėra nei vienos. Čia turėtų ateiti ir pagalbą mūsų organizacijos. Turėtų nupirkti tu knygų ir viešosioms bei universitetų bibliotekoms pagraukoti. Tam tikslui reikėtų nepadailėti kartą per savo tremties metų keletas dešimčių dolerių išleisti iš kasos arba net specialiai parinkti šiam tikslui aukų.

Mūsų knygos neprieinamos nei knygynams, tad organizacijos turėtų tu knygų pasiūlyti knygynams platinti. Čia reikėtų siūlyti net papiginta kaina, nes svarbu mums tikslas, kuris reikalauja aukų, bet ne pelnas.

Ivairiose įmonėse dirbą lietuviai, bent susidėję, turėtų nupirkti kokią nors knygą anglų kalba apie Lietuvą ir tinkama proga ją įteikti tos įmonės žingsnelis, artimesniam žmogui. Būtų gerai, jei ir šiaip kokią pažįstamam inteligentiškam angliskai skaitančiam žmogui pavieniai, kas galime, padovanotumėm tokių knygų.

Jei dar pridėsime organizacijų įvairių švenčių ir minėjimų progomis išplatintas knygas, tai jau bus daug mūsų padaryta toje srityje. Ne tik kad tokias knygas rašyti bei spausdinti apsimes, bet mes per šį savo tremties metų atlikime didelį savo tautai darbą. Kai mes ta kryptimi dirbsime, tai ne tik jau atspausdintos knygos išeis į apyvartą, bet nebus vargo ir kitas išleisti, o jų mes dar turime išleisti apie Lietuvos problemas, kurios iki šiol svetimauciams visi dar nenušviestas, būtent, Maž. Lietuvos reikalai, Vilniaus byla ir pan.

L. T.

Pabaltijos dabar

Iš Estijos darbininko, pakliuvusio į Švediją, patirta kai kurių smulkmenų, kurios patvirtina ir papildo lig šiol turėtus žinias. Nuo Leningrado į Taliną pajūriui nutiesta antra geležinkelio linija. Susisiekimą tvarko rusės milicininkės. Talinas pavestas kariniu rusų miestu. Jo pusę gyventojų — rusai. Rusai gerai aprenęti, vietiniai gyventojai jau labai suskirdę. Trys ketvirtys visos Estijos dirbamos žemės jau sukolchozinta. Kur dar likęs privatus ūkis, jis turi pyliavus duoti 350 kg kviečių ir rugių nuo ha, 300 kg avižų ir miežių nuo ha ir 1.000 kg bulvių. Už kiekvieną karvę turi duoti 350 kg pieno ir 50 kg jautienos, 210 kg kiaulienos; nuo kiekvienos vištos — 150 kiaušinių. Už pyliavus valstybė moka: už 1 kg kviečių ar rugių — 10 kapeikų, o iš sandėlio parduoda 1 kg po 5 rublius; už bulves moka 4 kapeikas, o parduoda po 1 rublį; už kiaulienos 1 kg moka 16 kapeikų, o parduoda po 35 rublius. Kai visos reikalingas pyliavus išpila, tai likutį gali parduoti rinkoje, tik turi gauti leidimą, kuris kaštuoja 150 rublių. Darbininkas per mėnesį uždirba 350 iki 400 rublių vidutiniškai.

Rygoj sutelktos rusų įstaigos visam Pabaltijai. Pagrindinė kalba gatvė — rusų. Rygoj esą apie 1 milijonas gyventojų. Latvijos kolchozinimas baigtas. Ūkininkai turėję 30 ha, kolchozus nepriėmė, deportuoti. Karo pramonė dirba gerai. Reikiai karui. Karo belaisviai, iš kurių gautos žinios, už paskutinius dvejus darbo metus

gavo atlyginimo 50 rublių. Jie net geriau gyvenę kaip vietiniai gyventojai. Jei amskčiau vietiniai gyventojai gelbėjo nuo bado belaisvius, tai paskutiniiais metais prie belaisvių stovyklų renkas vaikai, prašydami belaisvius duonos.

Baltijos kraštų administracijos surusėjimas

Lietuvoj, Latvijoje ir Estijoje nuo 1950 m. sausio 30 d. įvesta nauja administracinė tvarka. Valsčių, apskrčių ir miestų savivaldybės panaikintos. Jų vietoj bus rusiški rajonai. Latvijoje vietoj 25 apskrčių bus 58 rajonai. Tuo būdu ir savo vietiniuosius suskirstymu Baltijos kraštai sutapdinami su rusų santvarka. Bet rusai tuo siekia dar toliau. Naujiems rajonams vadovus jie duos rusus, kurie bus Masvos ministerijų įgaliotiniai vietose. Jie viską spręs, o vietiniai komitetai turės tik jų nurodymus vykdyti. Latvijoje tokių įgaliotinių jau paskirta 240. Iš vienos pusės karinių įtaisymų stygia, iš antros — galutinis Baltijos kraštų bet kurio savarankumo, bet kurio skirtingumo nuo Rusijos, naikinimas yra būdingiausi reiškiniai šiuo metu Baltijos kraštuose.

Vokietijos laiskus kontroliuoja

Finansų ministerija pranešė, kad laiskai iš užsienio kontroliuojami ieškant siunčiamos užsienio valiutos. Valdinkai betgi neturį teisų laiskų skatinti.

Mirties ir kančių viešpatijoj

Revoliucija reikalauja aukų. Ji pradeda ryti jos kūrėjus ir kovotojus. Mirtis ir baimė sukausto kraštą. Baimės mitas įsigali sovietuose — moderniškose vergijos krašte. Toji baimė remiama ne teoretine mirtimi. Nežmoniški kankinimai daugelį aukų vertė pasirinkti mirties bausmę, lyg išganymą: "Aš išdaviau socialistinę tėvynę ir vertas mirties bausmės".

Mirties bausmės problema

Pašalinus Mikalojų II, 1917. III.25, laikinoji vyriausybė panaikino mirties bausmę. Rugsėjo mėn., grėsiant bolševikams, Kerenskis vėl įvedė mirties bausmę. Leninas visu įkarščiui ją puola. 1917 m. lapkričio mėn. įvykusi bolševikų partijos antrame kongrese iškilmingai paskelbiama, kad mirties bausmė panaikinama. Bet netrukus įkuriamą Čeką, skirtą kovai su nepalankiu revoliucijai elementu.

Martov, menševikas, anuomet teisingai rašė: "Bolševikai, įsėdę valdžion ir panaikinę mirties bausmę, pradėjo sistematiškai žudyti. Žudymai vykdomi klasiškai apeinant bolševikų kongreso nutarimą. Asmens, sėdį Čekoje, dažniausia patys kriminalistai, įsako susaudyti už tariamą nusikaltimą".

1923 m. išleistame sovietų baudžiamajame kodekse vėl prisiderinama prie Čekos darbų. Iki 1947 m. mirties bausmė buvo įvykiama šimtams tūkstančių. Kiekvienas eilinis teismas turėjo teisę pasmerkti mirtį.

Naujas "ukazas"

Sovietų aukščiausios tarybos prezidentas 1947.V.26. išleido "ukazą", panaikinantį mirties bausmę. Ten užtikinama įvairių samprotavimų. Pirmiausia patikrinama, kad taikos metu mirties bausmė nebūsimi įvesta. Mat, sovietų piliečiai įrodę paslaugumą sovietiskai tėvynai ir vyriausybei. Pagaliau, tuo reikalu "padarė žygių profesinės sąjungos, darbininkai ir tarnautojai". Tų "žygių" vyriausybė negalėjusi neįvertinti, o A. Višinskio žodžiais, turėjo būti padarytas "didelis humanistinis žygis". Tai ir vėl, kaip ir Lenino laikais, sovietų vyriausybė įrodė savo ciniškumą ir barbarizmą: viena kalbėti — kitą daryti.

Kodėl sovietai panaikino mirties bausmę? Šį kartą tai padaryta dėl propagandos tremtiniam. Įvairiausiomis priemonėmis stengėsi jiems įrodyti, kad grįžus negresia mirties bausmė. Tremtiniai betgi nebuvo narys ir neįtikėjo sovietų žodžiams. Jie buvo teisūs.

Ir vėl mirties bausmė

Sovietų vyriausiasis prezidentas 1950.I.13. vėl įvedė mirties bausmę "tėvynės išdavikams, šnipams ir kenkėjams". Čia vėl ramstomasi tariamomis organizacijomis: "profesinėmis sąjungomis, darbininkais, ūkininkais ir kultūrininkais", kurie reikalauja "sustiprinti saugumą krašte".

Matyti, praregėjo, kad prieš pustrėčių metų meluota. "Pilie-

čių paslaugumas tėvynai ir vyriausybei" — mažiausia abejotinas. Įbaiminti, persekiojami piliečiai, lyg gyvuliai tvartan suvaryti, vėl gręšomi mirties bausmės. Atsiranda "tėvynės išdavikai, kenkėjai ir šnipai", kurie sudaro gresmę sovietams: komunistų partijai, sovietinei kariuomenei, Berijai ir Staliniui. Pastarieji — kaukaziečiai — "socialistinių humanizmą" ir formaliai vėl iškeičia į budelių viešpatavimą.

Ko bijo?

Sovietai jaučia artėjant trečią pasaulinį karą. Jo išvakarėse norima sunaikinti kiekvieną, kuris abejoja sovietų politine linkme. O tokių vis tik iškyla. Tiesiog Londono "gerai informuotiems sluoksniams" apie valdininkų ir karių antisovietinį sambrudį. Tačiau teisingai padarysime prisimindami "Izvestijų" ir "Pravdos" nuolatinių kartojimų, kad valdomųjų tarpe kyla nepasitenkinimo valdanciais. Tas nepasitenkinimas tegali būti tik pasyvas, o jam numalšinti gali būti Maskvoje suorganizuota ne viena byla mirčiai pasmerkti "išdavikams, šnipams ir kenkėjams".

Sovietams viską aukojant apsiginklavimui, iškyla ūkiški sunkumai privačioms sektorijoms. Ūkiniai nedatekliai verčia bruzdėti bent mintimis. Prieš tas "mintis" Stalinas ir pakabina Damoklo kardą — mirties bausmę.

Menu, kad gerai informuotas britas Crankshaw, specialistas

sovietų reikalams, daro tik logiškas išvadas, tvirtindamas esant nepasitenkinimo sovietų darbininkijoje. Apsiginkluojant reikia darbininkams pilvus suveržti. Darbininkija norėtų, kad politbiuras pakeistų politinę linkmę, kad penkmečio plane būtų daugiau skirta dirbančiam kaip kariuomenei.

Nežinia kuri tikroji prieclaida 1949 m. kovo mėn. išspyrė Molotovą, Mikojaoną ir palaidojo vykdytoją Voznesenskį. Vargu klysimė tarpe, kad to "arklių" pakeitimo tikroji priežastis tebuvo bandymas "nuraminti" nepatenkintus.

Galima tik stebėtis vakariečiųku naivumu, kai prileidžiamą SSSR darbininkus galint pradėti nerimauti. Bandymas daryti bet kurią antisovietinę revoliuciją būtų tik mušimas kaktą į sieną. Vakariečiai tas mintis mielai pasauliui skelbia, tarytum baltas plunksnas juodoje skrybėlėje. Jie norėtų, kad vakariečių ir demokratijų pastangomis 1917 m. sukurtas bolševizmas dabar pats sugriūtų. Tačiau tokius samprotavimus palikime mažiems vaikams.

"Izvestija" ir "Trud" pakartotinai keikė kenkėjus. Žinantiems sovietų sistemą, tas mostas kelia mažiausia nusistebėjimo. Jei, parv., Sverdlovske laikrodžių pramonė blogas prekes gamina ar ūkininkai "kombainai" laužo, yra ženklas, kad ir naujoji karta techniškai neparuosia. Tarkime geležinkeliam trūksta tvarkos. O kada ji buvo? Crankshaw prielaida, kad tai "rezistencijos išvada" yra tik pasaka mažiems vaikams. Vargas pasakoriams, kurie pradeda tikėti savo kuriamomis pasakomis, kurios neberanda vaikų.

Būtų pravartu pasakoriams įsidėmėti, kad rusai daugiau pasitiki savo skurdū, socialistinio ūkio negerovėmis ir bolševizmo imperializmu, kaip kapitalistiniu tarpimu, demokratijų peršama taika ir dolerine politika. Jiems artimesni "Potemkino sodžiai ir miestai" už europinė tūkstantametę kultūrą or Manhattano dangoraižius.

Politinis pasipriešinimas

Mirties bausmę, atrodo, pirmiausia taikys svetimoms tautoms, kurias sovietai pavergė ne be vakariečių palaikymo. Jų tarpe atsiranda vis daugiau nepaklusniųjų.

Politinis pasipriešinimas sovietams bus lauziamas bet kuria kaina. Viena veiksmingiausių priemonių — mirties bausmė, kankinimų vainikas.

Vakariečių berlyniškėje spaudoje skelbiamos žinios apie rezistencijos persitvarkymą Lietuvoje. Jie šiais metais tenkinsi ne karine, bet tik politiskai informacine veikla. Per penkerius metus jie sunaikinę 180.000 sovietų, o partizanų žuvę 25.000. Ši žinia, jei ji atitinka tikrovę, sako, kad Lietuvoje nebėra galimybių toliau organizuoti ginklu kovoti prieš sovietus. Lietuviai todėl keičia taktiką tai pačiai kovai tęsti.

Tautiniai sambrudžiai veikia daugelyje kraštų: Pabaltijoj, Lenkijoje, Ukrainoje ir Balkanuose. Beabejo, jų dalyviai ir rėmėjai bus baudžiami mirtimi. Sovietinė organizacija siekia apsidrausti. Tūkstantais vėl laidos naujuose Katynuose, kurie ateityje bus vadinami laisvės išpirkimo laidu.

Gediminas Galva.

Sovietu komisarijai Pabaltijoj 1940 m.

(Tęsinys iš 6 (7) Nr.)

Į Taliną...

Praėjo metai. Petrovas dirbo vėl Maskvoje NKVD. Vieną birželio vakarą jį pakvietė pas NKVD užsienių departamento šefą Dekanozovą, kuris sykiu buvo ir užsienių reikalų komisarijus. Dekanozovą, kuris sykiu buvo ir užsienių reikalų komisarijus ir NKVD dirbo glaudžiam kontakte. Abi įstaigos buvo toj pat gatvėj viena prieš antrą. "Dekanozovo darbo kabinetė radau keletą nepažįstamų asmenų. Vieno jų veidas man priminė pažįstamus brožuos. Prieš pasakant Dekanozovui jo vardą, prisiminiau — Višinskis. Tai, ką išgirdau iš Dekanozovo lūpų, manęs neįtikino. Nuo savo kelionės Vakaruose aš nustodavau bet kuo stebėti. Patyriau, kad esu paskirtas į kelionę sykiu su Dekanozovu, Višinskiu ir pačiu Ždanovu. Pastarajam, dešiniąjį Stalino rankai, atrodė, šiuo metu yra lemta daugiau negu pačiam Molotovui, "tęsti didįjį Lenino ir Stalino darbą". Mes turėjome vykti į Baltijos kraštus.

"Kai visi šaukietį susirinko, Dekanozovas išsitraukė iš spintos raudoną knygelių ryšulį. Tai buvo sovietiniai pasai diplomatiniais kurjeriams. Vieną padavė Višinskiui, mums padalino kitus ir paskutinį pasilikė sau: "Andrej Aleksandrovičai skyrimui įteikti". Paskum pasakė mums trumpą kalbą, kurios turinys buvo šis: politbiuro nutarimu ir drg. Stalino valia yra nusistatyta spręsti Sovietų Sąjungos štaurinių — vakarinių sienų saugumo problemą. Jūs žinote, kad Baltijos kraštų buržuazinės vyriausybės, būdamas tarptautinės reaktijos tarnyboje, nepatėge šios problemos išspręsti. At-

virkščiai. Šių valstybių vyriausybės, taikydamosi Paryžiaus ir Londono biržų įsakymams, daro viską, ką tik gali, kad tarpusavio pagalbos sutarimus su mumis padarytų neveiksmingus. Jūs žinote taip pat, kad pasireiškė negirdėtų provokacijų prieš mūsų karines ir jūrinės bazes tuose kraštuose; mūsų kareiviai grobiami ir žudomi Partija ir draugas Stalinas asmeniškai jums patiki misiją su dideliu atsakingumu. Imdamies visų atsargumo priemonių, jūs turite sudaryti sąlygas įgalinančias baltų kraštus ištikinti respaktuoti nuostatus tarpusavio pagalbos paktų, pasirašytų su Sovietų Sąjunga. Šių nuostatų tikslas palengvinti garbingajai ir nenugalimajai rabinckajai armijai įvykdyti savo uždavinį: apginti socialistinės tėvynės šiaurės vakarų sienas ir Leningrado miestą, didžio sios spalų reolucijos lopšį. Jei gu Latvijos ir kitų Baltijos kraštų darbininkai nori, kad naujasis režimas būtų pavadintas "sovietinis ir socialistinis", tai draugas Stalinas pasakė, kad šitam siekimui mes ne kiek nepriešinsime".

"Po kelių valandų bombonešiai nešė į Kauną, Rygą ir Taliną soietinius ministerius, užsimaskavusius diplomatiniais kurjeriais. Kiekvienas jų buvo lydimas padėjėjų, užsienio reikalų komisarijų, saugume ti partijos centro komiteto pareigūnų. Visi šie stumčiamieji turėjo šefą — nedidelį, apskritą žmogelį, pomaduotą, su ūsiu kais a la Hitler. Jis buvo pasišalinęs į lėktuvo kampą ir atrodė dar mažesnis, prislėgtas jam duoto per didelį parašiuoto. Per tarpais jis darvinėjo ženklą savo maža mėsinga ranka, ir tuo jau Višinskis lenkėsi iš savo sėdynės prie jo, su didele pagar-

ba ir vergiškumu klausydamsis ką jam sakė šitas žmo, gellūkstis. Buvo girdima tik Višinskio: "Taip, Andrej Aleksandrovič... Klausau, Andrej Aleksandrovič... Bus padaryta, Andrej Aleksandrovič".

Ryga staigiai išnėjo iš rytmetinio rūko, ir mūsų lėktuvams nusileido sovietų kariniam aerodrome, kurį Latvija turėjo perleisti Sovietų Sąjungai. Višinskis, apsišarvavęs neteisingu pasu, išlipo iš lėktuvo ir išvyko iš aerodromo sovietų automobiliu organizuoti rusų agresijos pačiame Latvijos viduje. Pastebėjau, kad Višinskis buvo aiškiai susijaudinęs. Tai buvo jo pirmoji diplomatinė misija. Nuo tada jis įsigijo didelę praktiką.

"Aš pats likau su Ždanovu, kuris tęsė savo kelionę į šiaurės rytus. Perskridome Rygos įlanką ir tuoj po savim pamatėme estų ūkininkų sodybas, rūpestingai įdirbtus laukus ir medžiais nusodintų kelių juostas. Kai mes sklendėme viršum estų sostinės, tas kraštas nenujautė pavojaus, kurį reišė šitas žalias lėktuvas, nešdamas ant savo žvaigždės spindulių raudoną kraują".

Sovietų pasiuntinybėje Taline

Petrovui teko dalyvauti Ždanovo pasikalbėjime su Estijos komunistų vadu Sare kuris abejojo ar jo vadovaujamos partijos nariai nuolankiai vykdyt Maskvos įsakymą, bet gavęs pastabą, kad "koks tu vadas, jei negali išlaikyti saujogės savo narių", Sare pradėjo nusileisti. Tada Ždanovas pasakė:

— Labai gerai, labai gerai, drauge Sare. Jūs žinote, kad turite visą mūsų pasitikėjimą. Su prantame, kad mūsų patyrimo, rusų komunistų patyrimo,

jums dar trūksta. Taigi pamėginkite dar kartą paaiškinti savo draugams, kad nėra joks marksizmas galvoti, jog proletarinė revoliucija įvyks barikadose pagal internacionalo garbę. Rusijoje galėjome jėga paimiti Žiemos Rūmus. Bet kur buržuazija galinga, kaip tai yra pas jus Estijoje, atvira kova netinka. Klausykite, jūs galėtumėte, mūsų padėdami, nusukti savai buržuazijai sprandą. Bet tai pridarytų triukšmo. Mes gi norim išvengti viso tarptautinio incidento. Nepasisekimo, kurį mes pelnėme Suomijoje, mums gana. Pagalba iš mūsų pakurstytų kaimynus. Tuo tarpu kaimynai turėtų laisvas rankas. Ne, brangusis, revoliucija su barikadomis ir raudonomis vėliavomis čia netinka. Pagaliau jos mes ir nereikalingi. Kam veltui lieti mūsų draugų kraują?"

Ždanovas cituoja Leningą:

— Proletariatas, laimėjęs viename krašte, suorganizavęs socialistinę produkciją, turi nukrypti prieš kapitalistinį pasaulį, pritraukdamas kitų kraštų prislėgtąsias klases, jas pastūmėdamas sukilti prieš kapitalistų ir pagal reikalą pamaudoti ginkluotais jėgas prieš eksploatorių klases ir jų valstybes.

— Taip, taip, suprantama, kad po to, kai Sovietų Sąjunga yra čia, mes turime, jūsų pagalba, nuversti mūsų buržuazijos viešpatavimą, — pritarė Sare, purtydamas galvą.

— Štai, štai! — džiaugsmingai sušuko Ždanovas. — Su mūsų pagalba! Ir kadangi su mūsų pagalba, tai jūsų akcija turi būti subordinuota bendram planui. Šitas planas reikalauja išvengti įspūdžio, kad agresija eina iš šalies. Atvirkščiai. Rei-

čia sudaryti gaivališko liaudies ir demokratijos sąjūdžio iluziją. Tai reikiška, kad komunistai, būdami pagrindinė revoliucijos jėga, privalo laikytis šėšėlyje, užsislėpdami už paravono, kurį sudaro socialistai ir liberalai. Štai, ką jūs turite paaiškinti savo draugams... Ir jei jie šito suprasti nenorės, tai jiems juo blogiau. Aš negaliu gauti.

— Gerai, drauge Ždanovai. Šią pat naktį aš jiems klausimą pastatysiu kategoriškai. Jūs galite laikyti šį reikalą galutinai sutvarkytu.

Sare išvykus gavau sraščą, kurio pradžioj buvo Unt, vienas iš žymiausių Estijos komunistų vadų, priešingas Ždanovo planams.

— Dabar jų neliesime, — paaiškino Ždanovas, — nes čia komunistų tik sauja. Bet nuo dabar draugas Michailovas turės šiuos nenaudėjus pridaboti!

Draugas Michailovas buvo užsienių departamento įgaliotinis Baltijos kraštam. Srašto perdavimas jam reišė, kad amskčiau ar vėliau Unt ir jo draugai turės pradingti.

Estijos Kvilingas

Į kambarį buvo įvestas naujas svečias. Staiga Ždanovo veidas pasidarė malonus. Jis pakilo ir su nuostirumu ištiesė abi rankas atvykusiam.

— A, ponas Vares, esu laimingas jus vėl matydamas. Tiknuos, kad jūs atnešat gerų žinių.

Susidomėjęs stebėjau naujoi atvykusį, kai Ždanovas jį sodino į patogų kėslą. Tai buvo kandidatas į ministerio pirmo ninko postą, žmogus, kuris sutiko sudaryti vyriausybę "visai draugingą didžiojo kaimyno SS SR atžilgiu" pagal aprobutą formulę.

Žmogiškojo gyvenimo patyrimas

Senas žmonių patyrimas daugelį ir daugelį kartų yra parodęs, kad mūsų siekimų išsipildymas visada pasilieka nepilnas ir netobulas. Pilni krauju žmonių troškimų ir didžiųjų užsimojimų išplaukė mūsų jaunystės rytą į gyvenimo maršas, kupini vilties ir pasitikėjimo, kad mūsų svajonių idealai išsiskleis nuostabiais išsipildymo žiedais ir nuokais sveikais laimėjimų vaisiais. Bet diena iš dienos mes turėjome konstatuoti, kad daugelis mūsų spalvingojo pavasario svajonių ir troškimų, mūsų siekių ir idealų, jau padiko praityje netapdami kūnu, nuvyto kaip kartais pumpure nuvysta gėlės žiedas, kaip žodis mūsų poeto, kuris skundžiasi:

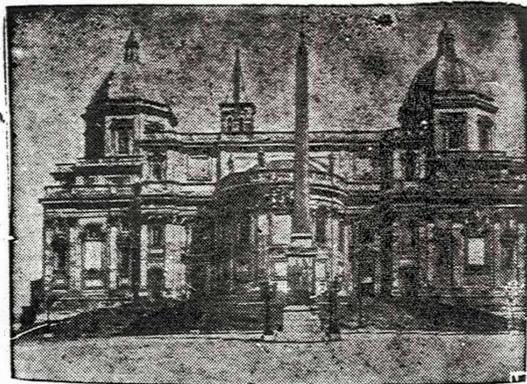
Niekam nesu sakęs šito
Šito niekam pasakyti negaliu,
Žodis žiedas pumpure nuvystęs
Jis nuvysta į pasaulį pakeliu.
(Aistis).

Todėl švelniu liūdesiu mus žavi kūdikio akys, nes sutikdami jų žvilgsnį, mes naujai atsistojame prieš šią gilią tiesą: Štai nauja pradžia naujų troškimų ir siekių, naujai plakanti širdelė, kuri augdama sieks idealo viršūnes. Tai nuteikia mus švelniu susižavėjimu. Bet tuoj liūdesio šešėlis dengia mūsų sielą, nes mes žinome, kad ir jie nesyki turės suklupti, būti apvilts ir gal nugulėtas daugybės pasaulio ir savo širdies prieštaravimų.

Ypačiai klaidia žmonijos skundas dėl jos pastangų nevaisingumo skamba šiomis dienomis, kada žmogus stovi ties dviejų karų griūvėsiais, kada prieš jį tiek tūkstančių benamių, tiek tūkstančių išalkusių, tokia daugybė vergijoje, sužeistų dvasia ar kūnu.

Pasekoje to, šių dienų žmogus jaučia gyvenimui didelę apatiją ir beprasmiškumą. O šių dienų filosofai žmogų vadina "nenaudinga ir neprasminga kančia" (Sartre), "mirčiai skirta buitimi" (Heidegger), kurio gyvenimo paskutinis žodis yra "nepasisekimas" (Jaspers). Kaip nakties šalna gėlės daugelį, taip gyvenimo nepasisekimai paželdžia žmogaus užsimojimus, ir vargas tam, kuris nebetikėtų į rytdienos saulutės patekėstiančių spindulių gaivinančių veikiamą. Tokis žmogus nesyki pasijunta nuolatiniame, nesibaigiančiame gyvenimo žiemoje, kaip keliautojas nuolatiniame tamsioje, šaltoje darganoje, be vilties žiburėlio, kuris rodytų kelią į teviškės jaukumą.

O kaip atsitinka dėl to, kad žmogus per daug palinko prie žemės, prie to kas žemiška. Nietzsche manė esant tikslu nukreipti žmogų nuo to, kas virš žemiška, kas jo manymu nepasiekiamas, kad padaryti jį laisvu, kad jis niekuo nevaržomas galėtų siekti realių tikslų, kurie jį padarytų turtingesnį, linksmesnį, laimingesnį. Su Nietzsche visa eilė kitų nepajamamai kartoją, kad žemiškųjų siekimų vardan, žmogus turės

Didžioji Šv. Marijos Snieginės Bazilika

Žmogiškojo gyvenimo siela

(Gavėnios rimčiai)

kuris artėja, kad ir labai išlėto, bet prie išsilekvojimo, kas reiškia materijos nepastovumą. Taip pat ir žmogaus kūrybos vaisiai! Jokia visuomenės santvarka, jokia valstybės forma, jokia kultūros stilius neteikia pastovumo garantijos. Istorią, tartum kokia filma, mums rodo kultūrų ir valstybių atsiradimą ir jų keitimąsi. Jokia žemiška vertybė neišilaiko pastoviai, nežūrint didelių žmogaus pastangų ją išsaugoti.

Iš to seka, kad žmogus, kurio širdis yra pilna troškimų ir užsimojimų, kad nepasimestų gyvenimo nepastovume, turi sugrįžti į save. Žmogaus gyvenimo prasmė yra ne daiktuose, bet jame pačiame. Pats savyje, savo asmenyje žmogus nešioja savo paskyrimą ir laimę.

Dieviškojo tikėjimo balsas

Žmogus yra Dievo dalelė: su tvirtas Dievo ir panašus į Dievą, panašus savo nemirstama siela. Mūsų siela yra Dieviškosios Šviesos spindulėlis, Dieviškosios Ugnies kibirkštis; mūsų siela yra Dieviškojo Gyvenimo dalelė. "Kiekviename mūsų gyvena kažkas dieviško", — gražiai sako šv. Tomas Akvinielis.

Anglų poetas Oscar Wilde turėjo didelį pamėginimą žaisti brangakmeniais. Jis išdėstydavo juos saulės spindulių take

Dvi iš keturių Romos bazilikų, kurių aplankymas yra sąlyga maldininkams Šventųjų Metų atleidams gauti. Kitos dvi yra Šv. Petro ir Povilo ir Šv. Jono Laterano bazilikos.

ir stebėdavo nuostabų spindulių reflektavimą. Gražus vaizdas, nuostabus žibėjimas! Nuostabesnis beigi ir daugelį kartų yra žmogaus sielos žibėjimas, nes joje žiba sieloje esąs pats dieviškasis pradai, nemirtingumas. Žmogaus siela pasiilieka ir tada, kada jo medžiaginės galios, ant kurių siela, lyg muzikas ant smuiko stygų, kūrė gyvenimo melodiją, ir sudūža. Iš Dievo išėjo žmogaus siela jos tvėrimo rytą, į Dievą sugrįžti yra jos tikslas ir paskirtis, kada gyvenimo vakaras ateis.

Sielos amžinumas, sielos nemarumas teikia jai begalinę vertę. Dievas, Aukščiausiasis Būtybė, yra jos leidėjas, sugrįžimas į Dievą jos didysis paskyrimas. O sielos kelias į Dievą yra per žmogumi tapusį Dievą, per Dievo Sūnų, mūsų Brolių, Išganytoją.

Padarykime žmogų į savo paveikslą ir panašumą", — kaip valdžiai išsireiškia Šventasis Raštas, tarėsi Švč. Trejybės tvėrimo rytą. "Tėve, leisk

sugrįžti į mus mano broliams ir sesėms, kurie dieviškuoju pradai yra atžymėti. Aš noriu tapti vienu iš jų, žmogumi; aš noriu gimti, kentėti ir mirti, kad tos mišties kaina sugrąžintų žmogų, mano brolių, Tau, Dangiškas Tėve", — kalbėjo mūsų Išganytojas išganymo rytui brėžiant.

Kristus tapo žmogumi, kad žmogų sugrąžintų Dievui. Gimdamas Betlejuje, skelbdamas išganymo mokslą, — Linksmyją Naujieną, — o ypač mirdamas didžios kančios mirtimi Golgoteje, Išganytojas žmogų, jo puikybės sukilusių prieš Dangiškoji Tėvą ir nuo Jo nusigrįžusių, vėl Jam sugrąžino.

Dabar mums lieka įsijungti į Kristaus tarpininkavimo nuopelnus, kad taptume Jo atpirkimo dalininkais. "Aš esu vynmedis, jūs vynmedžio šakelės". Tas vynmedis, Kristus Išganytojas yra Katalikų Bažnyčioje, kuri yra mistinis Kristus kūnas, o to mistinio kūno galva yra pats Kristus. Gi sakramentų malonė palaiko mus vienybėje su Kristumi. Šičia yra Krikšto, Sutvirtinimo, Atgailos sakramento, Eucharistijos prasmė. Sugrįžti į Kristų, sugrįžti į Dievą, papuošti savo sielą Die-

vo malone, kad taptume Kristaus nuopelnų dalininku, kad taptum gyvu Kristaus kūno nariu, šakele to vynmedžio, kuriuo yra Kristus.

Kada jūrininkai atėjo Madeiros salą, ji buvo pilna nuodingų gyvių. Jūrininkai padarė nuostabų nutarimą: padegti salą. Suliepsnojo sala, o ugnyje žuvo ir nuodingieji gyviai. Tada Madeiroje buvo užveisli puikūs vynuogynai. Madeto sužudo, ji nusikaitė sulingats, gaivinamaisiais vaisiais.

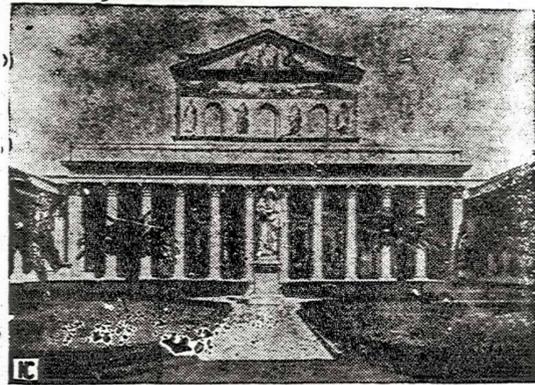
Dievo sala, Dievo vynuogynas tampa žmogus, kada jis neturi nuodėmės, kada jis yra Dievo malonėje. Dievo atgaidą tokis žmogus savyje nešioja.

Ir šis gyvenimas toliam žmogui įgauna naują prasmę. Drąsus ir ryžtingas kovoja jis gyvenimo kovą. Žemiškąjį daiktą yra jo gyvenimo pagrindas, dėl jų jis sielojasi, dėl jų trūšia, bet ant to pagrindo jis stato amžinybės rūmą. Ne rūmas tarnauja pagrindui, pamatams, bet atvirksčiai, pamatai tiesiami delto, kad jie aukštytų kylantį rūmą laikytų. Ne prie žemės priaugti yra žmogaus paskyrimas, bet žemės atsiremus, dangaus, amžinųjų dalykų siekti.

Tiesa, ir šitokiais nusiteikimais gyvendamas žmogus, neišsivaduos pilnai nuo gyvenimo nepasisekimo, nysivylimų slogučio, bet tas gyvenimo nepilnumas ir netobulumas niekada jo mirtinai nepažeis. Savo sielos vertę pažinusių žmogaus niekas niekada nepalaus, jis kaip gėlėle atsities; kaip gėlėle, kuri savo žiedą visada tiesia į aukštį, į gaivinamąją saulę.

Mes kreipiame mūsų širdis į Teisybės Saulę, mūsų siela kyli prie Dievo, iš Kurio mes esame išėję ir į Kurį mes norime sugrįžti! Tai yra didysis mūsų gyvenimo uždavinys, mūsų gyvenimo siela.

Kun. J. Romėlis

Šv. Povilo Bazilika už miesto ribų

Kandidato į ministerius būdas ir skonis Ždanovui nebuvo jokia paslaptis. Tam ir yra atitinkama kartoteka Lubiankoj. Ždanovas liepė atnešti degtinės, šviežio kavario ir vaisių. Būsimasis premjeras proiestavo, bet silpnai. Pasikalbėjimas virto labai gyvas.

— Matau, — kalbėjo Ždanovas, kuris taip pat mėgo gerai išgerti ir pavalgyti, — kad mudu turime vienodą skonį. — Ir jis saldžiai nusisypsojo, matydamas, kad Vares sutinka su šefu.

— Ligi šiol, — tęsė Ždanovas, — visi šie geri daiktai buvo jums nepasiekiami dėl aukštų munitų. Bet jie mes sutarsime dėl kitų problemų, galima bus panaikinti muitus ir kitus suvaržymus prekyboje tarp SSSR ir Estijos. Dabar mūsų karo laivai stovi dviejuose jūsų pagrindiniuose uostuose. Kai dings karo gresmė, mums nebus prasmės juos čia laikyti. Atvirksčiai, mes laisvai pasinaudosime jūsų uostais prekybos tranzitu su Vakarais. Jums bus iš to naudos, ne tiesa?

— O, jei tik aš turėčiau oficialų šiuo klausimu pareiškimą, — sušuko Vares blizgančiom akim. — Aš visada gyveniau nuomone, kad 1940 metų komunistai nieko bendra neturi su 1918 metų komunistais, kurie paliko nekokių atsiminimų mūsų krašte. Bet mano draugai sunkiai perkalbami. Jei aš galėčiau jiems pasakyti, kad SSSR yra nusistačiusi atitraukti savo kariuomenę ir karo laivus, iš kitos pusės padidinti su mumis prekybos apyvartą ir, pagaliau, kad savo prekybos tranzitui yra numatęsi pasinaudoti Talinu, o ne Ryga, — užtikrinu, padėsis būtų daug švelnesnė.

— Jūs galite tai jiems pasakyti su visu tikrumu, — užtikrinu Ždanovas. — Šįryt sutikau Roterdamą. Jis labai suklau-

mėjęs mūsų projektu pasinaudoti jo malūnais sovietiniams kviečiams malti. Tatai įgalintų dirbti pilnu tempu, nežūrint karo. Jis man žadėjo taip pat remti naują vyriausybę. Be to, mūsų ambasadorius turėjo pasiūlymą su kai kuriais Krenholmo manufaktūros akcininkais. Mes esam pasiryžę jiems užsakyti iš savo kariuomenės uniformų. Tai netikėtai įgalins jų dirbtuves sukltis pilnu tempu. Pagaliau, mūsų prekybos misija yra painformavusi kai kurias kitas estų įmones, kad išlyginus SSSR — Estijos santykius, SSSR pasiryžus duoti joms didelį užsakymų. Šitos įmonės pareiškė noro mums dirbti.

Prisipažįstu, kad Ždanovo žodžiai mane pritenkė labiau nei Vares. Jais buvo neigiama visa tai, kas man buvo skelbiama SSSR, būtent, kad kapitalistai yra galybė, kuri siekia vieno dalyko — sunaikinti Sovietų Sąjungą. Dabar man aišku, kad Estijos kapitalistai, davęsi komunizmo suklaidinami, nebuvo išimtis...

Man buvo galima Rottermans ir Krenholmo akcininkų, kurie po keletos mėnesių prekinius vagonuos vyko miškų darbams į žiaurias Archangelsko srities sąlygas. Jie negalėjo numatyti, kas jų laukia, nes jie nebuvo turėję atitinkamo precedento. Bet tiems, kurie iš godumo užmiršta, kad visie susitarimai su komunistais yra apmokami milijonų nelaimingų žmonių kraują ir kančiomis, aš linkiu iš vienos širdies laimingos kelionės į vietoves, pavadintas "Sovietų Sąjungos vidaus reikalų ministerijos auklėjamosios darbo stovyklos".

— Matote, ponas Vares, — tęsė Ždanovas, jūsų vyriausybės yra užtikrinta, kad bus paremti Estijos interesai. Jums reikia nugalėti mūsų draugų socialistų būkštavimus. Dabar ap-

tarkime reikalus. Aš jums patiekėsiu projektą mano vyriausybės notos, kurią ji įteiks, kai jūs tapsite premjeru. Šioj notoj bus visa, ką aš jums pažadėjau: prekybos išplėtojimas, kariuomenės evakuacija ir t. t. Jūs man turėtumėt šiandien, sakydam, antrą valandą ryto, pristatyti naujų ministerių sąrašą. Jums nereiks turėti jokio kito vargo.

Sunkiai atsiremdamas į kreslo atlošą, kandidatas į "premierus" gyvai paklausė: "Vis dėlto nereikia, kad aš turėčiau kalbėti su prezidentu ir interviuoti parlamentą. Tikrai sakant, tatau mane ir kankina... Bijau, kad niekas iš mūsų tam nepritars. Žinote, kad prezidentas Pats yra labai populiarus".

— Aš jums kartojau: duokit tik man naujų ministerių sąrašą. Visa kita — mūsų reikalas.

— Bet jūs nesilimsite įgost! Jūsų kariuomenė neis...

— Būkite tikras, ponas Vares, — nukirto jį Ždanovas pakildamas ir prie jo artindamasis. — Būkite visai tikras. Mes nesame vokiečiai. Visa bus įvykdyta pagal parlamentinės demokratijos taisykles. Mes paprašysime jūsų prezidentą sudaryti naują vyriausybę. Sykią jau dabartinis kabinetas, kuris nepajėgia kraštui kilusių problemų išspręsti, bus paleistas, prezidentas turės skelbti naujus rinkimus, ir jūs paimsite valdžią parlamento sprendimu. Nustebintas kandidatas į ministrus pirmininkus paklausė: — Bet kaip Pats galės su tuo sutikti? Jis gali atsisakyti. Jis žmogus su charakteriu.

Tačiau Ždanovas jau paėmė Vares už rankos ir mandagiai vedė jį durų link. Visą laiką su saldžia šypsena Ždanovas atsakė tonu, kuriuo kalbama ka-prizman vaikui: — Bet mes, ponas Vares, mes taip pat su charakteriu!

Kandidatas į "premierus" dar norėjo klausiti, bet Ždanovas, linktelėjęs man galva, įsakė: — Palydėkite poną Vares. Lipdamas pasiuntinybės laiptais su Vares mačiau didelius prakaito lašus, riedančius per jo rauduotą plikę.

Estų vyrai su charakteriu

Toliau įvykiai plėtėsi verpeto greitumu. Jau ketvirtą naktį nebuvo sudėjęs akių. Ždanovas pasitraukdavo iš kabineto tik pusvalandžiui per dieną, kad truputį nusunūstų.

Po to, kai estų medikas ir poetas Vares, latvių humanistas Kiršenšteinas, lietuvių rašytojas Gira prisiėmė jiems skirtas roles mūsų invazijai užmaskuoti, Ždanovas ir jo talkininkai paleido veikti su nepalyginamu meistriškumu naują proletarišės revoliucijos variantą.

— o —

Dekanozovas pranešė iš Lietuvos, kad nesutikta jokio pasiūlymo: respublikos prezidentas ir vyriausybė visiškai pabėgo į Vokietiją. Latvijoje reikalai ejo ne taip gerai. Nebuvo laukta pasipriešinimo, bet prezidentas Ulmanis mūsų projektą pasipriešino. Taline mes pergyvenom pačius sunkiausius momentus. Senasis Pats ištikrųjų pasirodė su charakteriu. Jis visai atsisakė kalbėtis su Ždanovo emisarais net tada, kai jo ministeriai jau buvo suminti. Ne geriau sekėsi ir su generolu Laidoneriu, estų kariuomenės vadu. Mėginome išgauti jo įsakymą laikyti kariuomenę kareivinėse, bet jis nesutiko pasirašyti be asmeniškio Pats įsakymo. Tą įsakymą senis sutiko duoti jau visai mūsų sąryšinių izoliuotus savo rūmuose...

Šitas įsakymas atidarė Estijos vartus didesnėms raudonosios armijos jėgoms, suteiktoms pasienyje. Kitą naktį mes perėmėme prezidento Pats atsišaukimą, kurį jis mėgino paskelbti iš savo izoliuotos vietos. Atsišaukime visuomenė ir vyriausybė buvo kviečiamos susilaikyti nuo bet kurio kolaboravimo su okupantais, bet ir nerodyti jiems pasipriešinimo. "Tatai pareikalavau iš tikrųjų nenaudingų aukų, — rašė Pats, — tuo tarpu kai kiekvienas estas yra brangus kovai už tėvynės išlaisvinimą". Mūsų žmonės išbraukė iš šio teksto tą dalį, kuri ragino sabotuoti naujų valdovų žygius ir priemones, tepalikdama žodžius, raginančius pasidavimą. Pakeistas tekstas su Pats parašu buvo paskelbtas.

Tuo tarpu aš vykau į Narvą Estijos Sovietų pasienyje susisiekti su vadovybe kariuomenės, skirtos žygiuoti į Estiją... Estų ir sovietų karininkų grupė stovėjo abipus sienos barjero. Rusų pusėje buvo matyti šarvuočiai, išrikuoti dvimenutruksiam vorom. Priėjau prie grupės lydimas generolo Jonson, naujojo estų karo ministro. Tai buvo tikras generolas, bet įsakymas, kurį mes atgabenome, nebuvo tvarkojto prasmė, kad Jonson, kariuomenėje žinomas kaip nepataisomas girtuoklis, jį pasirašė nežinodamas, ką darąs.

Estų majoras perskaitė įsakymą. Momentą patylėjo. Mačinka virpant ramėmis jo veido, kuris staiga pabalo. Susivaldęs jis apsisuko ir tarė kelis žodžius savo dalinio kareiviams. Šie lėtai ėmė kelti barjerą. Ie tai darė prisiversdami ir nepasiziūrėdami. Juo aukščiau kilo barjeras, juo žemiau linko jų galvos.

— Ponai, — tarė rusiškai estų karininkas, — mūsų prezidento įsakymas yra įvykdytas... Ir staigiai pasisukęs nužiurnavo multinės pastato link.

Sovietų šarvuočių divizijos vadas davė trumpą komandą. Raudona vėliavėlė pasirodė kariuomenės priešakyje. Tuo metu, kai orą suvirpino paleistų motorų užimas, išgirdau multinės pusėje šūvio pokštelėjimą. Pasisukęs pamatčiau, kaip estų kareiviai, susispietę prie multinės slenkščio puolėsi į vidų... Estų majoras padarė gestą, kurią aš būčiau turėjęs seniai padaryti...

Į Talinę grįžau su vilkstine automobiliu, kuriuose buvo centrinės ir Leningrado administracijos bendradarbiai. Prieš monstros buvome sulaukyti raudonosios armijos sąsarybų, kurios nesutiko mus praleisti. Kol mėginom susirūšti su pasiuntinybe Taline ir gauti leidimą įvažiuoti, aš turėjau proąą prisiziūrėti, kaip organizuojamo "darbo žmonių demonstracija".

Aplink mus buvo susirinkę neįtikimai driskių, kurių nei drabužiai, nei išvartada nerodė, kad būtų vietiniai gyventojai. Kai viena grupė traukė pro mane, nugarėdau kalbant rusiškai ir tada paklausiau: — Iš kur jūs esate, vyručiai? — Iš Izborsko, — atsakė keli balsai.

Vėliau aš patyriau, kad be keleto vaikų, paimitų iš uosto smuklių ir kelių paleistų iš daboklės, daugumas manifestantų, reikalaujančių Pats atsisistatydinti, buvo rusai ūkininkai, gyvenę Estijoje pagal sovietų sieną. Jie buvo verbuojami už butelį degtinės ir 5 estų kronas. Į juos buvo įleiti vadovauti 200 Sare komunistų...

Tikra žmonių jūra judėjo mažuose aikštėse prie sovietų atstovybės. Balkone pažinau Ždanovą. Sare ir viceadmiralą Tributą. Buvo pakelta raudona vėliava. Staiga nepažįstama raudona įq nutraukė žemyn ir pasigirdo garas toks būdingas draskomam cudeklui. Tuoj po

to gretimam name pro langą pasirodė estų trispalvė juoda, mėlyna-balta. Kilo triukšmas. Nuaidėjo keli trumpi šūviai. Ždanovas su palydovais dingo nuo balkono. Netoliese buvęs sovietinis šarvuotis atsukėbėjo ir ėmė grasomai sukiojti savo kulkosvaizdžių bokšteli.

Su vargu pasiveržėm iki sovietų pasiuntinybės, kuri atrodė kaip apgulta tvirtovė. Prie svarbiusiojo įėjimo sąsaryba su sunkiuoju kulkosvaizdžiu, prie kiekvieno lango po du raudonarmiečius su automatais. Bet mus saugojo Pats įsakymas.

A, draugas Šubinas, — ištarė Ždanovas su daugumu, pamatęs įeinant tuo, pat metu kaip ir aš dekoracijam apsikąsių čekistą. — Atvykai kaip tik laiku. Matai, kas čia daros. Pasirūpink tu nedelsdamas. Reikės atlikti rimtas valymas prieš organizuojant demonstracijas.

Laimel aš nedalyvavau Šabino valyme. Po poros dienų Ždanovas, laikydamas savo misiją baigtą, išvyko į Maskvą.

— o —

Mano draugai ir aš buvom pakelti į naują laipną. Prieš mus, prie raudona vėliava miestelio stalo, sėdėjo Berija ir Michailas Ivanovičius Kalininas, aukščiausiosios tarybos pirmininkas.

Mums turėjo išdalyti atžymėjimo ženklus už mūsų skėmingai įvykdytą misiją: "paimti baltų kraštus į brolišką sovietų respublikų šeimą".

Kalininas, jau senukas, gerrosirdiškai mirkčiojo mūsų paauksintų atinų. Pasakėti pavardėmis artinomis š. eilės prie stalo. Berija mus pristatė Kalininiui ir šiai, sekretoriaus padedamas, segė mums prie krūtinės ženklus. — ELI.

Iš lietuviškojo pasaulio

ČILĖ

Laškas iš Čilės

...Tau įdomu ką nors tikslesniai sužinoti apie Čilę ir apie jos dirbančius lietuvius. Per laškus apie tai vis informuodavau, o kai kada ir spaudoje. Bet kartais paskaitai apie Čilę informacijas žmonių, kurie Čilėje nebuvę, pamatai, kad niekad nėra per daug informuoti.

Lietuvių Čilėje labai mažai. Suskaičiavęs neseniai apie 35 ar 40. Mat, nelengva paduoti skaičių. Yra tokių, kurie atvažiavo kaip lietuviai, bet nėra lietuviai nei lietuviškai moka, kiti moka lietuviškai, bet savo širdimi yra kitos tautos. Iš viso, gyvenusių lietuvių turim labai nedaug, galima sakyti tik keletą žmonių. Kad lietuvių čia nėra daug, "kali" ir mes kunigai.

Mat, neraginom važiuoti. Mat, ekonomiškai krašto būklė labai sunki. Nesimorėto žmonės į vargą traukti. Gerai ir padarėm. Dabar daugelis tų, kurie žiūrėjo į Čilę, nuvažiavo į kitus, ekonomiškai stipresnius kraštus ir įsikurs pakenciamiau negu čia. Šiaip, Čilė yra patraukli. Labai graži gamta, ypač į Čilės pietus, puikus klimatas. Tačiau apie Čilę ką nors kalbant, reikia visada atsiminti, kad Čilė labai ilga, turi apie 4000 km ilgio, o pločio 200-250 km. Tai lokiam ilgyje yra visokio grožio ir visokio klimato. Čilės šiaurėje, arti Peru, labai karšta, veik niekas neauga, tikra dykuma. Ten veik niekad nelyja. Čilės centrinė zona, aplink Santiagą, klimato atžvilgiu pati geriausia. Čia nei labai karšta, nei šalta. Klimatas, galima sakyti, geriausias pasaulyje. Toje zonoje susitelkęs visas Čilės gyvenimas. Į Čilės pietus, ten jau daugiau lyja, šalčiau, bet sniego nebūna niekad, labai daug vėjų. Bet šia sritis gausi augmenija, ežerais, salomis. Todėl labai graži. Aš pats buvau nuvažiavęs nuo Santiago tik 1000 km į pietus. Bet dar daug trūksta ligi Ugnies Žemės. Gal būt kada nors nuvyksiu ir į ten. Bet toji sritis mažai apgyventa, bet atskirta nuo pasaulio. Kai stadijuoji žemėlapi, o taip pat pasiklausai žmonių, važiuavusių iš Puerto Montt (1000 km nuo Santiago šis miestukas) į Punta Arenas (Magelano sąsiaurio miestas), susidariai vaizdą, kad ten pasakiškai gražu. Salų salėš, sąsiauriai ir panašios gamtos įdomybės. Punta Arena mieste gyvena 2 lietuviai: salietis kunigas Puscisius ir salietis broliukas.

Dabar pavazinėjęs geriau pažinau Čilės ūkininkų gyvenimą. Tie ūkininkai, tai ne Lietuvos varguolėliai, — milijonieriai. Pav. kur dirba p. Grigas prie Los Angelės (Čilė), ūkis 1200 ha, gražioje tygumoje. Jautiesi kaip Lietuvoje. Labai gražiai įrengtas, puiki drėkinimo sistema. Tas ūkis tai tarsi maža valstybėlė. Turi savąjį elektrą, malūną, moderniškus tvartus ir kitus gražiai sutvarkytus trobesius. Tame ūkyje pavabęs gausi vaizdą, kad Čilė labai turtinga. Panašus valdas ir kitur. Buvau nuvykęs ir į kitą ūkį prie Santa Barbara, kur dirba p. Šiukšta. Ūkis turi 1400 ha. Čia veičiamasi javų auginimu ir pienininkyste. Ūkis turi mažiau trobesių, šoriniai kiek menkesni, bet duoda daug pajamų. Pats dalyvaudavau prie kviečių pjovimo. Pavazinėjam kurį laiką su rusų taip ganbinamu kombainu — ir patikau bedirbančius dar kolktai savaitėi, nes kviečių plotai miliniški. Tokių ūkių yra daug. Ypač puikiai sutvarkyti vokiečių kolonistų ūkiai. Šiaip daugumos čilėnų ūkiai vedami daug menkliau. Bet duoda didelius pajamas.

Darbininkų ekonominė būklė ūkyje labai menka. Darbininkai nenori dirbti, nes sako, kad jiems mažai moka, o savininkai nenori daugiau mokėti, nes sako, kad darbininkai nedirba, kad tinginiai. Ūkio darbininkui mokama apie 8-10 pezų į dieną (JAV doleris — 100 pezų), bet dar gauna šį tą iš ūkio gaminių ir butų bei žemės sklypų. Tas atlyginimas labai mizernas. Ne-duok Dieve, kad tektų tokioje būklėje gyventi.

Aišku, kad reikalas būtų visai kitas, turint sąve ūkį. Bet tam reikia turėti milžinišką kapitalą. Čia reikia įrengti geras laukų drėkinimas, reikia modernių mašinų. Tai gali padaryti tik stambūs biznieriiai. Vokiečiai, kurie Čilėje gyvena, labai patenkinti, sakosi, kad jiems čia patinka ir kad galima gerai gyventi.

Stebėdami iš arti Čilę, matome, kad kraštas turi daug turtų: anglies, vario, salietros, žiobalo, puikios medžiagos gaminiui cemento, keramikos gaminiams net ir plienui. Tačiau šiuo metu kraštas ekonomiškai stovi labai silpnai. Čilės pezas kuris mums atvažiavus stovėjo daug aukščiau, (už dolerį mokėjom prieš 3 metus 38-40 pezų), dabar nustumuko — 1 dol. — 100 pezų.

To ekonominio skurdo priežastis — pati svarbiausia, — tai neturėjimas sąžiningų, idealistų vadų. Daugelis vadovaujančių asmenų pirmoje eilėje žiūri savo asmeninės naudos. ar partijos reikalų, o antroje eilėje piliečių gerovės. Kita priežastis, tai žmonių nedarbštumas. Kai Lietuvoje dirbo apie 85% krašto gyventojų, tai čia dirba tik koki 20 ar 25%. Ir tie patys darbininkai labai menki. Tiesiog yra nepakenciamai, kai reikia ką nors tvarkyti su čilėnais darbininkais. Jei jiems moki už dieną dirba labai lėtai, kad tik ilgiau užtruktų, jei moki už akordinį darbą, tada viską atlieka labai nesąžiningai. Todėl nenuostabu, kad atvykusieji DP daugelio pramonininkų yra gaudyti gaudomi, nes jų darbas visai kitoks.

Labai charakteringas šio krašto žmonių, ypač dirbančiųjų, nesirūpinimas savo ateitimi. Jam gana, kad turi ką valgyti šiandien, o dėti pinigų ar kitą turtą ateičiai, visai nerūpi. Darbininkai savo menką algę pirmą naktį po gavimo prageria. To pasekoje skurdas matomas kiekvienam žingsnyje. Tik dvarų savininkai, pramonininkai ir įvairūs žymesni tarnautojai turi milijonus, gyvena baisionėje prabangoje ir miestus išpuošia gražiais namais. Čia labai ryšku: arba didelis turtingumas arba visiškai skurdas, vidutiniškai gyvenančių žmonių kaip ir nėra.

Per daug kalbėti apie Čilę jau gal nėra verta, nes IRO daugiau žmonių čia nepristatys. Neseniai atvyko laivas su paskutinių DP tarnautinū (jų tarpe lietuvių nesimatė). Šiaip dar vienas kitas paklausia, ar čia verta važiuoti ir paskui sukita kitur. O atsakymą duodam, kad čia verta važiuoti tik tikriems specialistams. Kas savo smilties specas, kuris gali įsimušti į gerą postą, tam čia bus gerai. Bet šiaip ieškoti darbo, neturint geros specialybės, nėra verta.

Bet toki vardą turi ir amerikonukai, kurie čia atvyksta apšaltant, apskrovę doleriais ir Jeeps. Mūsų būklė, aišku, daug sunkesnė. Svarbiausia tai, kad nėra daugiau lietuvių, kad nėra jokio lietuviško kultūrinio gyvenimo. Bet iš dalies ir gerai: jokių pešinyū — ramumas. Su čilėnais per daug vaidintis netenka. Nuostabu, kad čia tiek žmonės, tiek kiti sutvėrimai, daug taikėsi. Pav., pas p. Griogą besisvečiuojant vaikštinėjom tarp bičių avilių. Mane užtikrino, kad Čilės bitės nepiktos, kad galima ramiai tarp jų vaikščioti. Tikrai, viena kita net į kaktą atsimušė, bet be jokio pikto, be mėginimo gulti, pasuko tolyn. Šunes irgi tarpusavy nesipjauna ir net su katėmis gražiai sugyvena, o arkliciai irgi kaip broliai vienas kitą sveikina, nemėgina spardyti. Tikrai keista, bet tai faktas, kurį veik kasdien matau. Tau kaip tokiū sutvėrimėliū mėgėjui, būtų naudinga susipažinti su Čile...

Patiekiami žinių dar iš kitų laiško vietų: Inž. Muraitis su savo šeima — žmona, dukerle Egle ir sūnus Andrius — gyvena Lotoje. Jis

Čiučela vežela važinėti, kad mūsų lineliai užderėtų. Liaudies daina.

Kiek Kalėdų, Velykų, Joninių papročiai ilgiau užsiliko liudyje ir tebetėjami miestuose, tiek kitų švenčių papročiai visai išnyko, arba išliko labai suprastinti ir tai tik kaikuriose Lietuvos dalyse. Prie tokių priklauso iš dalies ir Užgavėnių papročiai. Nors paskutiniu laiku Šaulių Sąjunga mėgino šiuos papročius atgaivinti ir net pačiame Kaune. Užgavėnių vidudienį iš Šaulių Sąjungos būstinės Laisvės alėjoje išžygiuodavo didelis procesija maskuota ir įvairiais gyvuliais persirengusių žmonių. Čia buvo ir Lašininis su Kanapiniu, ir žydai, ir ožys, ir velnias, ir giltinė, ir Morė ir daug visokių kitokių sutvėrimų.

Užgavėnės—paskutinė linksmybių ir pasismaginimo diena prieš Velykas, nes per gavėnį reikia visokių malonumų atsikvėpti, reikia ir nuo mėsos išleptintą gomurį prapratinti prieš liesnio valgio. Gavėnia tęsiasi 40 dienų, t.y. tiek dienų, kiek Kristus pasninkavo dykumoje. Gavėnia yra vienas iš švenčiausių ir seniausių krikščionybės papročių, siekiančių jau pirmuosius krikščionybės laikus. Užtat per Užgavėnės reiktia atsigrębti — reikia ir atsivalgyti ir atsilinksminti.

Užgavėnių papročiai sutinkami visur įvairiausiose formose. Liuteriui panaikinus pasninkus, pradėjo ir blukti Užgavėnių papročiai protestantiškuose kraštuose arba kaikurie jų epizodai buvo perkelti į kitas šventes. Bet katalikiškuose kraštuose jie užsiliko vienokioje ar kitokioje formose. Ypač jie ryškiai pasireiškia pietų Europos kraštuose, kur Užgavėnės vadinamos kamavalu. Ten tos įvairios kamavalio išdaigos tęsiasi net kelias dienas, bet kas įdomiausia — tos kamavalio procesijos koncentruojasi miestuose, kamuoje telikę tik nuotrupos, nors kai kur daug senesnės kilmės. Lietuvoje gi visi tie papročiai gyvi buvo tik kaimuose ir miesteliuose.

Ką gi pietuose reiškia žodis "kamavalas"? Jį mėgina išvesti iš lotynų žodžių carrus naktis — ant tekinių pastatytas laivas. Tuo lyg ir norima surišti jį su antikinio pasauliu, nes švenčiant kai kurias pavasario šventes Atėnuose ar kituose

jonėnų miestuose dievo Dionyzo garbei, pats dievas įžengdavo į miestą laivu, kuris pastatytas ant tekinių riedėdavo per miestą. Bet tarp tų dviejų papročių sunku rasti istorinį sąryšį. Tikresnis yra senesnis to žodžio kalbinis aiškinimas, kilęs iš lotynų "carne vale" — sudie mėsa. Šio aiškinimo pralaimėjimas tikrumui gali šviesos įnešti ir lietuviškųjų Lašininio ir Kanapinio kova.

I lietuviškuose, kaip ir kitų tautų Užgavėnių papročius yra patekę momentų ir iš kitų švenčių papročių, tiek grynai pagoniški, tiek pagoniški su krikščioniška pagona. Gal ne vienam iš mūsų teko per Užgavėnės važiuoti per kaimą skambinant skambalu ir šaukiant "vandens". Kiekvienas kiemas turėdavo "prašančius" perlėti vandeniu, nors arklys rogėse įkinkytas zovada lėkdavo. Tai derliaus ir vaisingumo apeiginių apraška. Derlius, vaisingumas, gyvulių geras išlaikymas — tai troškimai, kuriuos lietuvis ūkininkas pirma visko statydamo. Ir dainos, ta proga dainuojamos, aiškiai ta kryptimi rodo.

Bet iš žiūrovų pusės pats efektingiausias Užgavėnių papročių momentas yra procesija ir kova Lašininio su Kanapiniu. Lašininis — mėsėdžio, o Kanapinis, nuo kanapinio aliejaus — gavėnios atstovas. Jie jau tuoj po Kalėdų pradeda ruošti kovai, Lašininis ima ant svirno gabenti lašinius, dešras, kumpius, skilandžius, o Kanapinis prisivelka aliejaus, silkių bosų. Jau tuoj po Kalėdų pradeda svinė girdėtis kovos bildesys, bet toji kova savo viršūnę pasiekia per Užgavėnės. Lašininis išsilaiko iki pat vidunakčio, bet vidunaktį kapituliuoja be sąlygų.

Tuo po pietų prasideda toji didžioji procesija po kaimą, lydima šūkavimų, dainų, juokavimų. Procesijoje dalyvauja, žinoma, visi su kaukėmis, daugiausia medinėmis, Lašininis su Kanapiniu, žydai, gervės, ožys, arklys, velnias, angelas, giltinė, vežama baidyklė.

Iš visų dalyvių apie 10 persirengia žydais, iš jų viena žydė. Visi jie turi botagus — prie grėblakočio pririštas pantis. Piniuginėje, kurią atstoja sena kofinė, žydai prisipila "pinių" — įvairių šukų. Ir taip eina švenčiant kai kurias pavasario šventes Atėnuose ar kituose

dirba keramikos fabrike. Nuostabu, kad Čilėje visur pilna masonų. Ir p. inž. Muraitis šefas masonas, kuris jam, kaip nuosirdžiam katalikui, nuolat stengiasi pakenkti.

Buvęs Dotuvos Žemės Ūkio Akademijos asistentas Jonas Grigas dirba žemės ūkyje (jis minimas ilgojoje šio laiško ištraukoje). Kartu su juo gyvena p. Šiukštai, berods, nuo Telšių.

Pereitų metų rugpjūčio mėn. atskrido lėktuvu kun. Jonas Karlauskas su sesere Maryte. Jis dabar dirba už Santiago Vina del Mar mieste (tai pats mandriausias Čilės kurortas. Šiuo metu ten pats maudymosi sezonas). Jis tenai vienišas. Nėra nei vieno lietuvi. Sesuo Marytė liko gyventi pas kitą brolių kunigą Antaną Santiago mieste.

Kun. Dr. Titas Narbutas iš Čilės išvyko į JAV. Iš ten rašys, kad iš tolo ir Čilė atrodanti gražesnė ir patrauklesnė. Kunigų čia esq didelis trūkumas ir jie labai gaudomi, o europiečiai kunigai aukštai vertinami ir gerbiami.

Kun. Dr. Titas Narbutas iš Čilės išvyko į JAV. Iš ten rašys, kad iš tolo ir Čilė atrodanti gražesnė ir patrauklesnė. Kunigų čia esq didelis trūkumas ir jie labai gaudomi, o europiečiai kunigai aukštai vertinami ir gerbiami.

Kun. Dr. Titas Narbutas iš Čilės išvyko į JAV. Iš ten rašys, kad iš tolo ir Čilė atrodanti gražesnė ir patrauklesnė. Kunigų čia esq didelis trūkumas ir jie labai gaudomi, o europiečiai kunigai aukštai vertinami ir gerbiami.

Kun. Dr. Titas Narbutas iš Čilės išvyko į JAV. Iš ten rašys, kad iš tolo ir Čilė atrodanti gražesnė ir patrauklesnė. Kunigų čia esq didelis trūkumas ir jie labai gaudomi, o europiečiai kunigai aukštai vertinami ir gerbiami.

Kun. Dr. Titas Narbutas iš Čilės išvyko į JAV. Iš ten rašys, kad iš tolo ir Čilė atrodanti gražesnė ir patrauklesnė. Kunigų čia esq didelis trūkumas ir jie labai gaudomi, o europiečiai kunigai aukštai vertinami ir gerbiami.

Pinnebergo universiteto turtas Pabaltijo universiteto Pinnebergo likvidavimo prasidėjo dar pereitų metų rugpjūčio mėn. Šių metų vasario pradžioje tas darbas užbaigtas. Uuniversiteto buvęs turtas suskirstytas į tris dalis: 1. Kas buvo gauta iš UNRRA, atiduota IRO; 2. kas įgyta paties universiteto — perduota Centrinei Pabaltiečių Patairiamajai Tarybai; 3. turtas, priklausęs Kauno universitetui, vokiečių evakuotas, o vėliau perimtas šio universiteto, perimtas anglų okupacinės karinės valdžios. Jo likimą spręš D. Britanijos vyriausybė. CPP Tarybai perduotas turtas jau pervežtas į Detmoldą.

Vėl globėjai 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Vokietija 1949 m. kovą mėn. JAV zonoje Vokietijoje rusų repatriacijų misijų veikla buvo panaikinta. Dabar karinė valdžia paskelbė, kad SSSR misija — generalmajoras Jurkin ir du karininkai — vėl važinės po tremtinių stovyklas ir "SSSR piliečius" kvies vykti namo.

Lašininio kova su Kanapiniu

(Užgavėnių papročių pabirus)

jonėnų miestuose dievo Dionyzo garbei, pats dievas įžengdavo į miestą laivu, kuris pastatytas ant tekinių riedėdavo per miestą. Bet tarp tų dviejų papročių sunku rasti istorinį sąryšį. Tikresnis yra senesnis to žodžio kalbinis aiškinimas, kilęs iš lotynų "carne vale" — sudie mėsa. Šio aiškinimo pralaimėjimas tikrumui gali šviesos įnešti ir lietuviškųjų Lašininio ir Kanapinio kova.

I lietuviškuose, kaip ir kitų tautų Užgavėnių papročius yra patekę momentų ir iš kitų švenčių papročių, tiek grynai pagoniški, tiek pagoniški su krikščioniška pagona. Gal ne vienam iš mūsų teko per Užgavėnės važiuoti per kaimą skambinant skambalu ir šaukiant "vandens". Kiekvienas kiemas turėdavo "prašančius" perlėti vandeniu, nors arklys rogėse įkinkytas zovada lėkdavo. Tai derliaus ir vaisingumo apeiginių apraška. Derlius, vaisingumas, gyvulių geras išlaikymas — tai troškimai, kuriuos lietuvis ūkininkas pirma visko statydamo. Ir dainos, ta proga dainuojamos, aiškiai ta kryptimi rodo.

Bet iš žiūrovų pusės pats efektingiausias Užgavėnių papročių momentas yra procesija ir kova Lašininio su Kanapiniu. Lašininis — mėsėdžio, o Kanapinis, nuo kanapinio aliejaus — gavėnios atstovas. Jie jau tuoj po Kalėdų pradeda ruošti kovai, Lašininis ima ant svirno gabenti lašinius, dešras, kumpius, skilandžius, o Kanapinis prisivelka aliejaus, silkių bosų. Jau tuoj po Kalėdų pradeda svinė girdėtis kovos bildesys, bet toji kova savo viršūnę pasiekia per Užgavėnės. Lašininis išsilaiko iki pat vidunakčio, bet vidunaktį kapituliuoja be sąlygų.

Tuo po pietų prasideda toji didžioji procesija po kaimą, lydima šūkavimų, dainų, juokavimų. Procesijoje dalyvauja, žinoma, visi su kaukėmis, daugiausia medinėmis, Lašininis su Kanapiniu, žydai, gervės, ožys, arklys, velnias

Likimas išsprendė

Mes buvome trys broliai. Tėvas dar gana stiprus. Visada jis avėjo aulinius batus, nežūrė, ar tai buvo sekmadienis ar paprasta diena. Būdavo užsimeta šautuvą per pečius ir eina. Medžioklinis šuo net virpa iš džiaugsmo. Nežinia, ar tas šunytis taip jau mėgo laisvę, ar jam buvo smagu prinešti nušautą kiškį. Kartais eidavau ir aš. Gražu. Dairaus toli į artimus ar nepamatysiu kur žukio akį — pirmiau negu tėvas. Nušausi ką ar ne, nei tai svarbu, bet pamatai begelstančius javus. Tenai kalnelyje rugiai boluoja, netolimai raliuoja pie-muo. Pempės pakolija ir be-maž palydi lig namų. Ir tie pa-pieviai, krūmokšniai pilni paukščių, laukai ir ežios nu-saugstyto gėlėmis. Kur nepa-žvelgsi, visur pažįstama, arti-ma, miela ir taip ramu.

— Tėveli, kas tenai per mū-rai? — paklausiau.

— Dar baudžiavos laikais ten grūdus pildavo. Bado me-tais duodavo pū truputį. Tiesa, grūdai ten būdavo supuolę, su-pelėję, veik supuvę; atkirsda-vo, kaip mėsos gabalą, ir — ešk.

— Taip, tai buvo seniai, bet dabar vergijos nebebus.

— Duok Dieve, alia nežinau, — ir giliai atsiduso.

Prėjo metai ir kiti. Nicaukėsi padangės ir kraštą užgriuvo svetimi.

Privaziavo pilnas kiemas rau-donųjų, kaip pasakoje velnių. Išsivarė gyvulius, išsivežė grū-dus ir namus sudegino.

— Gana jums, buožės, liau-dies kraują gerti, — išgirdau.

Virpėjau iš pykčio ir keršto, bet tylėjau. Visa, ką mes savo prakaitu pastatėm, virto pele-ngis. O jei būtų mus suradę, — būt išdygę trys nauji kapai.

Mačiau motinos skausmą, o tėvo višči ramias akis.

— Na, sūnau, o kas dabar, ar ne verėja?

Atsakyti nieko nejstengiau, tik paprasčiau keliauti su mumis kartu.

— Kur?

— Į vakarus, į nežinią! Ta-čiau į laisvę.

— Ačiū, vaikeli, laimingos tau kelionės, — aš jau gulsiu

geriau savaime krašte amščiau, negu metais vėliau po svetima vėlėna.

— Sudie, tėveliai. Skubinam, Vytautai. Geriau tegu mus el-getom apsauks, — vergais ne-būsim.

Atsigrėjau. Motina spindin-čiomis, ašarotomis akimis, o tė-vas mostu laimino. Ir niekad savo gyvenime neįaučiau to-kiuos didžios neapykantos žmo-gui, kaip tuo momentu.

Bolavo akyse rugiai, kvėpė-jo sienas, šunytis gailiai unks-tė. Sesuo su kūdikiu mažu iš-vežta užkaltame vagonė. Bro-lius Andrius — nežinia.

Sutreskėjo šokalsy po kojom, einant per pakluonę, pro ošian-čių liepų alėją. Sustaugė šuo — atsisveikino. Pakalnėn rišči-ri nubėgom. Pasinėrėm į rūkus lankoje, kur tiek skambėdavo dainų, kur tiek džiaugsmo dai-nois išreikšdavo jaunimas, kur svajonės, kur paukščių neap-rašomos giesmės susiliedavo su žmonių balsais į vieną, lyg ir jųros dugne, pasakų harmo-niją.

Tekstelėjau į vandenį, skai-drų upės vandenį, kuris nuplau-davo prakaitą po dienos dar-bų, o šį vakarą nebuvo laiko net ir kelnes paraitoti. Skubi-nau. Kur? Toly n nuo savo na-mų...

Prėjom daug kalvų ir upių. Buvo tamsi naktis. Lynojo. Už-pakalyje švietė gaisrai. Auto-matai spalvotas juostas audė padėbesyse. Mūsų buvo jau didelis pulkas. Ejo visi, tylėjo taip pat visi. Dalis miegojo, bet vistiekėjo. Jei kuris nepaste-bėtas nuvirsdavo į griovį, ne-pabudavo, likdavo gulėti, bet neamžinai, tik kol jėgos sugrįž-davo.

Kai ryto saulės spinduliai su-rasdavo mus, tai jau nebūdavo gretos, o lyg akmenynė pa-krūmėje; ne tyli, bet kvarkiantį akmenynė.

Ši naktis kelionėje buvo pa-skutinė. Išsėjomės. Netolimai girdėjosi griaustinis, — debe-sų nematyt. Girgždėjo vieške-liais vežimai. Svyravo jau ir arkliai. Viename vežime sėdė-jo moteriškė ir keturi vaikai.

— Mamytė, kodėl čia taip daug ubagų?

— Mažyti, — ne elgetos čia.

— Tai ko jie guli lauke ir mašai prie jų?

— Neturi namų. Jie išvaryti kaip ir mes. Jie slego mus, bet ar pajėgs...

— O, tai jie geri žmonės. Aš duosiu jiems obuolių.

— Mama... — nebesupra-tau toliau. Vežimas utolo... Saulė pasislėpė už kalnelio, žvilgtelėjusi pro pakrypusį kry-žų. Dingo akmenys pakrūmė-je. Išaugo vėl gretos, tik šiuo kart ejo pasitikti užtekančios saulės ir "parvaisinti" įsibrovė-lius.

Aukštas gražus pušynas, toks gaivantis kvapas. Sama-nos žalios, girtuoklės mėlynuo-ja.

Saulės dar nebuvo, bet ma-tėsi gerai. Pirm, atokiau manęs, ejo brolis Vytautas su draugu. Užpakaly mūsų laukė pasiru-šę artileristai. Tai kairiau, tai dešiniau sugrodavo pragaro mašina ar duslus sprogimas ir vėl nykama.

Stai ga pamaciau, kai tie du griebėsi ginklą. Didžiulis tan-kas stovėjo prieš juos. Dangte-lis atsidarė ir ligi pusiau išlindo žmogysta.

— Broliai, lietuviai, nešaukit.

— Grynas, lietuviškas pažįsta-mas balsas.

Vytautas lošterėjo atgal.

— Andriau! — šušuko Vy-

tautas. Ir jo rankos beviltiškai nusviro. Prieš jį buvo brolis ge-ležinėje dėžėje.

Kas dabar? Ar pasirinkti ver-giją — pasiduoti Andriui, sė-dinčiam tanke, ar sviesti gra-natą į tanką po brolio kojom. Nužudyti jį, mylimą broli, ir vis-gi be laisvės esantį, o laisvę sau pasilikti? Ir gal viskas tik valandėlei. Tai buvo tik sekun-dės, o man jos metais virto.

Kuris kurį žudys? Jis išvež-tas, o mes pabėgę — dabar su-sitikom.

Sukaukė širpus sviedinys Išgirdau dvi gubą sprogimą, mi-lžinišką trenksmą. Kilo aukštyn pušys, žemės, dūmai. Parkri-tau. Prakraščiau purvinas akis, pamaciau tekančią sau-lę; jos spinduliai, lyg prožek-toriai, per rūkus ir debesis, ver-žėsi į tanko grobus. Ieškojo bro-lių, bet nesurado... Neradau jų nė aš. Nei jie spėjo pasvel-tinti saulę, nei apsispręsti... Netekau jų amžinai.

O kai prisiminiau, kur esu, pasijutau replėse. Iš abiejų pu-sių artėjo "draugai", — draugai su smailiais durtuvais ant šau-tuvų ir raudonom žvaigždėm ant kepurių. Pakliuvau tarsi tarp krokodilo žiočių. Jos pa-lengva čiupėsi, aš bėgau lauk.

Mačiau kaip vienas apblė-vo be kojos ir šaukė pagalbos, ki-tas stovėjo iškėlęs rankas. Ar

meldėsi, ar bėgti negalėjo ne-klusniau. Visą užmiršau, tik bėgau. Baimės nebuvo jokios. Noras gyventi buvo aukščiau visko. Kojos — automatai.

Pasiekiau vieškelį. Tą patį, kur amščiau eju, kur veži-mai girgždėjo. Jų buvo čia daug ir vis daugėjo. Pagaliau susi-kimšo tiek, kad visai sustojo. Kai kas bandė važiuoti laukais, — įklimpo. Kas metė turtus — raitas jojo.

Temo. Nemunas visai arti. Bet dar arčiau urzgė svetimi tankai. Jie įvažiavo į vežimų kolonas, pasisukiojo, patraikė gyvulius ir žmones ir vėl pasu-ko kitu keliu. Baimė, šauksmas, aimanos. Tankai vėl grįždavo į tarpą beginklių žmonių.

Nemunas tekėjo ir tiltas buvo per jį, ne vienas: trys nauji pri-auge, bet žmonės nespėjo per-eiti. Metė viską. Šoko į vandenį. Plaukė. Pavargo. Skendo. Ne-munas tvino ir raudo. Kai aš šokau į vandenį, tenai buvo motina ir jos keturi vaikai. Ne-mačiau. Gal ir jie pasirinko laisvę: jie buvo jau vandenyje...

Tiesa, neapgyčiau krašto, gimtinės savo, ir motinai pagel-bėt negalėjau. Pasirinkau lais-vę, nors ir svetur. Mirti grįšiu į pušyną, prie beržų, bet ar pa-žins kas mane...

Jon. Graičiūnas.

Trys kartos apie Basanavičių

(Tęsinys iš perleito nr.)

Mes, maskviečiai, to laikraščio pasirodant laukėm. Jo pagaliau ir susilaukėm. Basanavičiaus "Ausra", — jos mintys, kalba žodžiai, — kaip perkūnas trenkė pasirodžiusi mūsų tarpe ir tuoj išblazkė vi-sus... abejojimus ar svyravi-mus. Man toji naujojo mūsų gy-venimo pradžia, tas naujosios evangelijos žodis, mūsų pačių raštu išreiktas, didžiausią pa-darė įspūdį ir aiškiai pastūmė-jo mane, kaip ir mano draugus, į naująjį gyvenimo kelią. Jau visur, rodos, ypač Lietuvoj at-sidūrus atostogomis, — tarp jaunųjų vargonininkų, mokyto-jų, kunigų ir kitų to laiko kraš-tų švyturėlių, — ėmė visi drį-siai apie tą "Ausros" evange-liją kalbėtis ir, jos išjudinti ir suraginti, ką-ne-ką nauja da-rryti svarstyti...

Vėliau gyvenimo aplinky-bės mane ir vieną kitą mano draugą vėl buvo kurį laiką iš-vagos išvariusios, bet vis dėlto tas didysis J. Basanavičiaus "Ausros" pastūmėjimas, pa-drašinimas ir suraginimas buvo mums per visą mūsų amžių rei-kingas, reikšmingas...

Dėkui, be galo dėkui už tą Tau, pirmasis ir didysis aušrin-inkai! Tu esi mus išbudinęs. Jei nedaug esam padarę, Tavo išbudinti ir sukelti iš miego, — ne Tu esi kaltas...

(Ilustr. Lietuva, 1927 m. Nr. 47; Jabi. raštai I t., p. 282-283).

2.

"Kodėl gi d-ro Basanavičiaus vardas yra taip savotiškai žy-mus lietuvių veikėjų tarpe? Pa-tį gražųjį savo amžių, savo jau-nąsias ir pačios stiprumos die-nas, jis praleido svetimoje ša-lyje, ir nors tiesioginės jo dar-bų įtakos Lietuvai tuo metu ne-juto, vis dėlto visi, kas tik buvo susipratę lietuvius, girdėjo apie jį, laikė jį autoritetu. Tikrai Ba-sanavičių pažinome, kada jis pargrįžo Lietuvon. Kiti jo am-žiaus aušrininkai, kažkodėl pa-liko mums tolesni, nes juos ma-čiau teįautėme. Vieni blykstelė-jo ir išnyko, kiti vien retkačiais tešvystelėdavo mūsų akyse ir vėl dingdavo, savo kasdieniai ir šeimos reikalais susirūpine.

Basanavičius asketa — visados su mumis; atsidėjęs vien lieti-vių reikalams, visur atspėja dirbti tautos darbą. Archaiolo-gija ir folkloras jo neužslėgė, jis gyveno visais tautos rūpes-niais, aprėpdamas jos praeitį, derindamasis į dabartį ir gy-vendamas ateičiai. Užsiėmęs mokslu, jis randa laiko uoliai dalyvauti visose lietuvių kultū-ro organizacijose, susisiekti su visomis srovėmis mūsų atgy-jančiame politiko gyvenime. Vaikščioja į lietuvių vakarus ne tiek pramogos ieškodamas, kiek jausdamas pareigos pala-kyti lietuvių viešumos gyvenim-ą. Ir svečiuose retai tilsan-ko, nes galia jam laiko sugaišti. Taigi, Basanavičius sekė ir ly-dėjo lietuvių atgijimą nuo Aušros gaidynės ligi pat nepriklausomos Lietuvos atgimimo, ir jį lydėjo ne iš šalies žiūrėdamas, ne vien gėrėdamasis atgijimo pažanga, bet auklėdamasis kar-ty iš kartos, patį derindamasis į mūsų tautinės sąmonės ūgį, tačiau niekur ir niekuomet ne-nustodamas savo ypatingos as-menybės. Jis vedė mairių, bu-vo jos priešakyje ir nedingo mi-nioje. Numetęs šalin visus as-mens reikalus, jis nepailsdamas dirbo tautos darbą; įsimy-lėjęs Lietuvą, keldamas ir gul-damas apie ją svajoja. Jei Mai-ronį galime pavadinti pranašu, kurio ugninga daina, skrojoda-ma po Lietuvą, kilniais mūsų praeities paveikslais ir skais-čios ateities ilgesiu žadino pri-aucančio jaunimo sąmonę, tai Basanavičių reikia laikyti lie-tuvių tautos atgimimo patriar-ka. Jo paviršius vilioja meninin-ko pašėlį, jo vidus — jo siela vilios lietuvių atgimimo istori-ko plunksną. Jo portretas ir jo biografija — graži prakilnaus asmens sintezė".

(A. Smetona, Dėl d-ro J. Basanavičiaus 70 metų sukaktuvų — Švietimo Darbas, 1922, Nr. 3-6 p. 263).

3.

"Vasario 16 d., kada lietuvių tauta šventė savo valstybinės nepriklausomybės sukaktuves, Vilniuje mirė Jonas Basanavičius.

Didelio žmogaus mirtis ir tau-tos džiaugsmas dėl jo žygio lai-mėjimų paverčia šitą dieną gi-lios ir gūdžios paslapties sim-boliu.

Lygiai prieš pusę metų ly-dint į kapus Petrą Vileišį, Jonas Basanavičius savaime stėjo akyse. "Basanavičius, — raše-me tuomet, — "Ausros" roman-tikas, ligi šios dienos svajingu žvilgsniu pro melsvas ūkanas kontempliuojąs tautos praeitį ir ateitį į vieną garbės aureolę jas supindamas".

Basanavičius spėjo Lietuvos milžinkapių paslaptį, nugirdo Prabotčių kaulų balsą ir apreiškė jį naujam gyvenimui bun-dantiems.

Jisai atsinešė pasaulin didę atmintį ir iš amžių išgrobė ža-vintą mitą apie garbę tų, kurie manė save vergais esant.

Jisai, kaip šviesus Dangaus Pranašas, savo tautai apreiškė prisikėlimo žinį — ir grįžo am-žinai budėti savo žemės Prabot-čių kapuose".

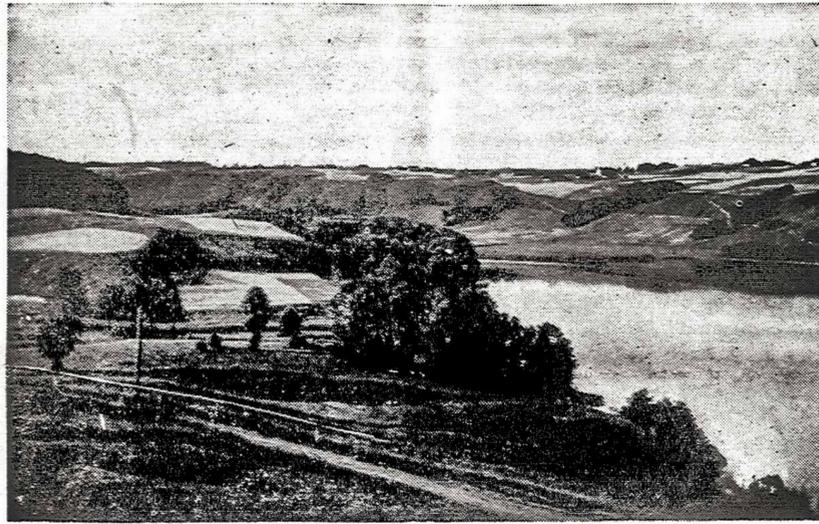
(Židinys, 1927, Nr. 2 p. 89).

Parinko V. Maciūnas.

Imperatorius — poetas.

Karą pralaimėjęs Japonijos imperatorius pradėjo sprausdinti eilėrašius. Praeitais metais iš-leistojai Hirohito poezijos kny-ga pavadinta "Sočami jankos jūros karvės" (I)

Vietoj honoraro, iš leidėjų au-torius gavo tik 300 egz. knygos.

Lietuvos laukuose

— O jūs, — įsoko jis į priemenę ir atvėrė plačią duris. — Rankas aukštyn! Nė žodžio! Užsisukti į sieną. Sužadudysiu, kaip šunis, jei...

Du pusgirdiai vyrai iškėlė rankas, paklusniai užsisukdami į sieną, kaip jiems šniokšdamas iš piktumo "generolas" koman-davo.

Kalvis pirmiausiai nusijuosė kelnų diržą ir pirmajam tuojau užpakalyje suveržė rankas. Paskui, nuplėšęs šautuvo virvę, tą patį padarė ir antram, sujungdamas juos į krūvą. Jis dorojosi su jais taip greit, kad dideli prakaito lašai ritosi nuo kaktos per veidą, tvindami lūpų duobutėse. Jis rijo juos taip godžiai, lyg jo gerklė staiga būtų įkaitusi ligi raudonumo...

Nemirktelėjęs apžvelgė dvokiantį kambarį ir, pamatęs lengvą kulkosvaidį, degančiais pirštais pagriebė jį.

— Na, ir turiai! — sušniokštė, ištraukdamas užraktą, ir užka-bindamas vienam belaisviui ant kaklo. Kitam užmovė porą šau-tuvų, o pats griebė po pažastim šovinių dėžę ir prispaudė kairios rankos rėšu prie krūtinės taip, kad delnas būtų laisvas prilaukyti šautuvą.

— Keliaujam, — šuktelėjo nubalusiems belaisviams. — Už-mušiu iš karto, jei tik nepaklausysite. Persmeigsiu, kaip kirmė-les, va šituo, jūsų pačių durtuvu. Tai turi būti jums aišku — kaip kirvių į makaulę įkirsta. Marš!

Sekdamas kiekvieną jų judesį ir pasirušęs tuojau pradėti žūtbutines grumtynes, kalvis išlydėjo belaisvius per priemenę, tai dešinėn, tai kairėn komanduodamas...

Kai peržengė slenksį ir pasuko į laukus, jau ėmė rausti auš-ra rytuose. Godžiai įtraukęs į krūtinę šalto oro, jis pajuto saldų polengvėjimą.

— Tiek darbo namuose, — kalbėjo nei tai sau, nei tai jiems. — Plūgas nesmailintais. O ateina sėja. Terliokis čia su jumis, kiaulės vaikai. Pasipilėškauti užsimanėt, ką? O kada tiltą žadėjote pulti? Nemeluokit, nes viską žinau!...

— Dar šį rytą. Švintant... — atsiliepė vienas. — Viską pasakysiu, tik neužmušk!

— Pasakiau, kad ne, tai ne, jei paklusnumą matysiu. Savo žodį tesiu!... O dabar greitai!

"Šį rytą", galvojo kalvis, vis ragindamas suimtuosius, nors pats nuo prakaito buvo šlapas, lyg išmaudytas, ir vos vos vil-ko kojas. Centnerinė šovinių dėžė jį mygė prie žemės, rankos ūpo, o krūtinė šniokštė ir užė, lyg kalvės dumples. Gyslos išst-empė ir išvirto, raumenys sustingo į akmenį, kad išturėtų ligi galo tai, ką sykį pradėjo.

Pamatęs tiltą toluomoje, nurijo karčią seilę ir ėmė prikimusių baltu šaukti:

— Vyrai! Ei, vyručiai! Tai aš! Ir ne vienas! Talkos turiai!...

— Kalvis! — nušvito kareivių veidai džiaugsmu, nes niekas netikėjo jo grįžimui.

— Šimts pypkių! Tikras velnias, kad tik nosis būtų be sky-lučiu! — šypsojosi beūsis karininkas, pasiuntęs du vyrus jo pasitikti.

— Štai, ir lauktuvių parnešiau, — sunkiai istarė kalvis, pats savo rankomis nuimdamas nuo belaisvių ginklus. Dėdamas už-raktą į kulkosvaidį, tarė karininkui:

— Na, matai. Ėmiau ir padariau. Juk neblogas, a? O tu manei, kad mano pirštai tik uodegai pasikasyt! O dabar tai iškykimės! Štai, sako, auštant jau svečių sulauksime... — ir, aisidėdams ant šovinių dėžės, kurią tik vienas kalvis galėjo tie-kelio atnešti nepatrūdkdamas, trumpai papasakojo, kaip pasidarė šią naktį generolu ir sargyba tikrino.

— Na, generole, — tarė juokdamasis karininkas ir padavė romo banką. — Tai generolų gėrimas. Atsigavink! — o pats skubiai ėmė tardyti belaisvius. Kalvio sunų su žiniom pasiuntė tuojau į dvarą, anapus ežero, kur buvo štabas.

Mūšis dėl vandens malūno, kurį priešas dvi dienas nepaėmė, atrodė, turėjo persimesti prie tilto, kad priešas jį galėtų apsupti. Prasilažimui palengvinti, kaip buvo spėjama, atitraukė nuo ma-lūno savo jėgas. Tą turėjo dvere žinoti.

Šypsodamasis dabar būrio vadas darvinėjo įsakymus ir laukė iš dvaro žinios, ar mūšiskiai, gynę malūną, nepuls ir neužeis priešui iš užpakalio, suspasdami jį čia geležinėse mirties rep-lėse. Ir klastos duobė turėjo palaidoti ne tik kasėjų viltis, bet ir juos pačius.

Tekantį saulę pasitiko pirmieji šūviai ir, prasidėjęs mūšis sudrebino laukus. Mirties sparnai apglobė paupį ir žydingias pievas paskandino aštriuose parako dūmuose.

Priešas veržėsi prie tilto atakliai, negalėdamas nei kraujo, nei kūry, bet siena, kurią turėjo jie perlipsti, buvo lygiai tvirta ir nepajudinama. Pajuodė ir žemėtilto gynėjų veidai pasidarė bespalviai ir plieniniai nuo baisios ugnies, kuri be perstojo juos apipildavo vis nauja banga. Mirties užimas ir siautulingas dre-bėjimas plaukė iš neseniai tylaus ir ramaus kampelio. Duslų žemės dejavimą retkarčiais perplėsdavo įsiutisio ir sužeisto jauno vado įsakymai: "Šaudmenų! Samitaras! Taupyti šovi-nius! Kulkosvaidžio ugnis į kairį sparną!".

Aptekusios krauju kalvio akys šokinėjo šitose mirties ir gy-

venimo lenktyne, ir ką tik jo žvilgsnis užkliudė, to nė kulka nelenkė. Staiga jis atmetė galvą, kuri pasruvo krauju. Brūks-lelėjo per žandą delnu, kuris tuojau sudrėko. Pamatęs savo kiaučią, jis įsiuto, kaip žvėris, sustaugdamas:

— Ak, tai šitaip, rupūžės! Tai reiškia jau ant tikrųjų! Bet man vienos kulkos maža... — ir jie, apkvairšęs savo įnirtime, jau norėjo keltis ir mestis į aną pusę tilto su durtuvu rankose.

— Kalvi, — suriko karininkas pašokdamas. — Generolas juk mūsų nesikarščiuoja, — ir lyg šaltu vandeniu tas atvėsino kalvio išėjusių širdį. Jis tik apsisukęs pagriebė iš sužeisto kareivio savo kulkosvaidį ir, už tilto geležinės sijos užsiglaudęs, popylė mirtį iokiui srauniu upeliu, kuris greitai išsiliejo iš savo krantų, užpil-damas visą paupį.

Saulė išliko į dangų, žėrėdama nekaltųjų kraujuje, kaip smaragdo akmenyje. Ji šypsojosi tiesos pergale ir sutvisko to-kiuos blizgančiais spinduliais, kurių niekada negalėjo pamatyti melu ir apgaule aptekusios akys.

Malūno gynėjai pasirodė prieš užpakalyje. Svetimi atėjūnai ėmė kriksti ir kelti savo gruboniškias rankas, prašydami pasi-gailėjimo, kurio patys jie niekur nerodė.

Už valandos paupy vėl buvo ramu ir tylu, tik tyvuliavo van-denys, nešdami begarsį nekaltos žemės skundą į plačiąją ir sūrį gyvenimo jūrą...

Ir tą pačią dieną jau skambėjo kalvėje kūjo dūžiai ir degė žaizdras. Kalvis smailino plūgą laisvos žemės arimams...

— Tai generolas kala, — kartojo dabar visi, kitaip kalvio nuo šios dienos nebevardindami, net jo pavardę užmiršdami.

O kalvis būdavo, pakals, pakals, ir išbėgęs žiūrį užvertęs galvą į seną varpinę, kurioje suplevėsavo aukštai iškelta tri-palvė vėliava...

— Aš ir maniau, aš ir maniau, kad tu toks... — šypsodama-sis kartodavo jam senelis kunigas, vėl stovėdamas prieš plačias kalvės duris su sava lazda. — Negerai tik, — būdavo visada susiraukia, rodydamas į dovanotą Vyties kryžių, kurį kalvis tuo pačiu kūju prikaltė kalvėje prie sienos, — Jį čia ant krūtinės, turė-tum nešioti!...

— Kur čia, klebonėli, bene aš tikras generolas... — atsa-kydavo, tempdamas dumples.

— Aš sakau, yra milžinų ir dabar, meistre. Tik, matai, jų nematome, nes užmiršome jiems pilti aukštus kalnus...

Kalvis nieko, būdavo, neatsako, tik taip drožia kūju į rando-ną geležį, kad visa pajudusi kalvė apsipila degančių kibirkščių jūra.

Rinkimai D. Britanijoje

Rinkimai į Britanijos parlamentą vyksta šiandien. Jie nustelbia visus įvykius ir sensacijas.

Visi anglij laikraščiai išeina su padidintomis laidomis. Rinkimų kampanija išvystyta pilniausiu tempu, panaudojant moderniausias priemones. Į kovos areną išeina dvi didžiosios partijos: vyriausybės — Darbo partija ir opozicijos — Konservatoriai. Trečioji partija yra liberalai, toliau komunistai, bet jos vadina menką vaidmenį. Darbo partija yra išstaciūsi 586 kandidatus, Konservatoriai — 552, Liberalai — 472.

Darbo partija yra dabar valdanti partija su vadu — premjeru Clemene Attlee priešaky. Ji laimėjo parlamento rinkimus 1945 m. liepos mėn. su 393 vietomis prieš 216 konservatorių, 10 — liberalų ir 2 — komunistų.

Darbo partija buvo įkurta 1900 m. vasario 27. Šimet švenčia 50 metų jubiliejus.

1918 m. buvo paskelbtos "Darbo ir Naujos socialinės tvarkos" manifestas. Čia mėginama išspręsti socialinius ir pilno darbu aprūpinimo klausimus.

Šiems tikslams siekti, valstybė turi griežtai reguliuoti ekonominį krašto gyvenimą, naudodant ir nuosavybės apribojimo priemonę bei socializacijos sistemą.

1945 m. Darbo Partijos vyriausybė perėmė kraštą iš konservatorių sunkioje ekonominėje būklėje. Nors krašto gyventojų nuotakas, laimėjus karą, buvo optimistiškos, bet sunki karo našta dar nebuvo pašalinta.

Darbo vyriausybės pirmi žy-

giai ir buvo — pravedimas nacionalizacijos. Nacionalizacijos programa, reik pažymėti, žymiai skiriasi nuo bolševikų nacionalizacijos kaip pravedimo metodais taip ir turto atlyginimo klausimuose.

Čia nuosavybė nėra panaikinama, bet tik apribojama, socializuojama ir už nusavintą turtą atlyginama.

Per savo kadenciją Darbo vyriausybė spėjo nacionalizuoti pirmoji eilė viešo pobūdžio įmones, kaip pašto, telegrafo, telefono, radio bendrovės, geležinkelius ir kt. transporto įmones, toliau: anglijų kasyklas, elektros jėgaines, gazo įmones, bankus, civilinę aviaciją, karo pramonę.

Programoj numatyta nacionalizuoti ir plieno pramonę. Vieši ir privatūs pastatai, jų nuomos irgi yra valdžios kontroleje.

Pagal miestų ir krašto planavimo aktą yra sureguliuoti žemės pirkimo-pardavimo, valdymo santykiai.

Socialinis draudimas kaip senatvė, nelaimingais ir nedarbo atsitikimais, ligoje, kompensacijos yra sutvarkytos pavyzdinai.

Visoje Britanijoje yra įvestas nemokamas gydymas pilna žodžio prasme.

Švietimas yra nemokamas. Užsienio prekyba irgi yra griežtai vyriausybės žinioje ir kontroleje. Importas-eksportas yra licenzijuotas.

Nacionalizacijos nepaliesoti pramonė, prekyba, amatai, žemės ūkis, tvarkosi laisvos demokratijos principais. Religija, auklėjimas neįeina į vyriausybės varžymų programą.

Darbo partijos socializmas yra specifinis, jis griežtai skiriasi nuo rytų Europos ir Lietuvos, socializmo. Tai daugiau priemonė krašto ekonominiam gerbūviui pakelti.

Iš po II pasaulinio karo sūnukais, Darbo partijos vyriausybė išvedė D. Britaniją į aišką padėtį kaip ekonomiškai taip ir politškai. Attlee aiškiai pasisakė prieš Stalino komunizmą, neįsileidžiant jokių Jaltos ir Teherano vingius. Sovietų Rusija paskelbta visos Britų Imperijos priešiu Nr. 1.

Su JAV 3 milijardų paskola ir savo resursais bei energingu veikimu, šiandien Britanija atsigauja.

Pagal 1949 m. balandžio duomenis krašto metinės pajamos nuo 1947 m. paško 11%; produkcija buvo 30% didesnė kaip prieš karą. Tuo pat laiku kasyklų gamyba pakelta 8%, žemės ūkio gamyba — 30%. Žinoma, tai yra žymia dalimi vairesios koalicinės ir konservatorių vyriausybės priemonių karo metu.

1949 m. lapkričio mėn. eksporto vertė už 1948 m. mėnesinį vidurkį praško 102%.

Reik pažymėti, kad Darbo partijos vyriausybė turi daug sunkumų su dolerių trūkumu, rinkų siaurėjimu. Dolerio ir aukso resursai silpnai kyla.

Darbo partijos vyriausybės minusus beabejo išnaudojant opozicijos partijos rinkiminėje kampanijoje, ypač konservatorių.

Konservatorių vadas ir karo meto vyriausybės galva W. Churchillis išėjo į rinkimų kovą su septyniais punktais. Pirmiausia jis žada sustabdyti nacionalizaciją, panaikinti įvairius racionavimus; užsienio prekybą pirmoji eilė su imperijos

šeimos nariams, laisvės principais.

Churchillis žada panaikinti šaltinį karą, yra pasiryžęs kalbėtis net su Stalinu dėl atomo bombos kontrolės. Konservatoriai žada mažinti mokesčius, maisto kainas ir patiekti jo pakankamai ir kt. Konservatoriai remia aukštoji klasė, stambieji pramonininkai, žemvaldžiai ir visi kiti ūkinio liberalizmo šalininkai.

Darbiečių pergausios socialistinės permainos daugelį konservatorių anglij nustūmė į priešų eiles.

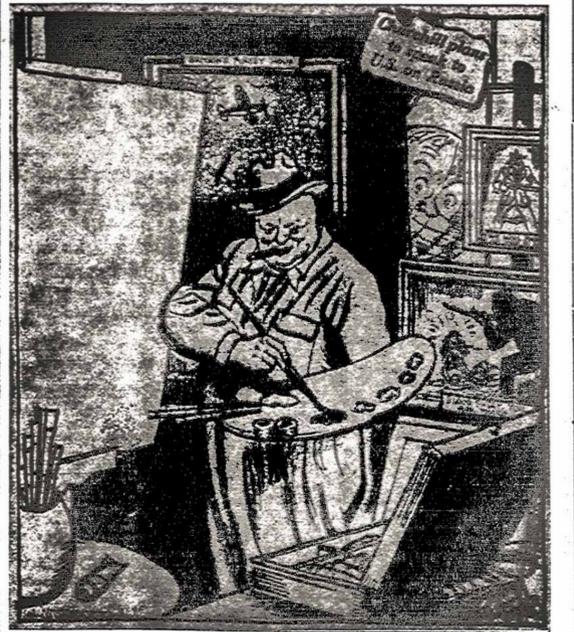
Liberalų partija teturi parlamente tik 10 vietų. Partijos vadas yra Edward Clement Davies iš profesijos advokatas. Liberalai priešingi visokiems laisvės varžymams. Jie siūlo pir-

moj eilė sulyginti moterų darbo atlyginimą su vyrų, žada pakankamai maisto, remia savo krašto ūkininkus.

Liberalų partijos vadovybė tikisi gauti iki 38 vietų parlamente. Kiti statistikai pranašauja šios partijos visišką pralaimėjimą.

Kuri partija laimės rinkimus sunku nuspėti. Ateinančiame "TZ" numery jau turėsime rinkimų duomenis.

Jei laimės darbiečiai, tai vyriausybė būsimai sudaryta iš 16 naujų ministrų (2 sen). Vietoj užs. reikalų min. E. Bevin būsis Bevan, dabartinis sveikatos ministeris. Jei konservatoriai laimėtų, tai vėl prastėtų W. Churchillio ir A. Eden veikla. J. Krk.

W. Churchillis savo kalbėtis su Stalinu — laimėjęs rinkimus žada nuomonę "pakeitė"

SPORTO ŽINIOS

Japonų "Skraidančios žuvys"

Kai pirmą kartą po karo įvykstančiose JAV plaukimo pirmenybėse Los Angeles prie starto buvo prileista svečių iš Japonijos 6 vyrų komanda, kuri pirmenybėse dalyvavo be konkurencijos, jie patiekė šį karto didžiulę sensaciją: per dvi dienas buvo nusikinti iš karto 5 pasauliniai rekordai. Žiūrovų nuotaka Los Angeles buvo panaši, kaip 1930 m., kada sužadinta masė toje pačioje vietoje pergyveno nelauktą japonų plaukėjų prasimušimą į pasaulinę klasę.

Iš 6 nustatytų plaukimo nuotolių — 100, 200, 4 x 200, 800, 1000 ir 15000 m. — amerikiečiai galėjo tik viename 100 m laisvame stiljuje laimėti. Visas kitas distancijas pasiglemžė svečiai. Kai 20-ties metų japonų studentas Furuhashi 1500 m. nuotolį sukorė per 18:19,0 — senasis pasaulio rekordas — 18:58,8 — ir po to savo entuziastingų tautiečių ant pečių iškilmingai nuneštas į šalį, buvęs olimpinis varžybų rekordistas Mr. Clame apstulbintai pareiškė vienam spaudos atstovui: "Po veilnicais, mes negalvojom, kad mus gali kas pasiekti. Šitokio brūkštelėjimo aš dar nebuvau pergyvenęs savo sporto karjeroj".

Studentas Hitonoshin Furuhashi, kurį amerikiečiai tuoj perkrikštijo "skraidančios žuvies" vardu, sumušė dar tebe laikamčius 400 m. ir 800 m. rekordus. Jis savo naujai praverdei neteikė jokios gėdos. Shiro Hashizume, kitas japonų studentas, perviršijo 1000 m. rekordą. Penktasis pasaulio rekordas, kurio žlugimas buvo neatlaikomas, krito 4 x 200 estafetėje.

Amerikiečių plaukimo sporto specialistai atsidūrė iš karto prieš mįslę, nes japonai Los Angeles baseine skindami pasaulio rekordus, pademonstravo naujų visoms esančioms taisyklėms ir supratimui netinkantį stilių. Ne ortodoksiškas pagal kral plaukimą būdas, kuriuo Furuhashi daužė savo rankas ir kojas (jis, tarp kitko, vėliau išsireiškė, kad nesinaudoja jokiais jėgų prietaisais, bet derinasi pagal savo nosį ir pasijautimą), šaltimis, išskaičiuojantiems amerikonomams suteiktas šalto vandens dušas. Japonų komandos vadovas, iš lygsvauro išmestiems amerikonomams

išdavė savo "teamso" paslapčių: "Mes žymiai kiečiau treniruojamės. Jūsų vyrukai šalia plaukimo turi dar daug kitų reikalų, mūsų žino tik plaukimą"...

Japonų pasisekimai yra aliarimo signalas amerikiečiams, kurie po paskutinių laimėtų olimpiadų leido savo laurų vainikams apipeletėti pasitikėjimo dulkėmis. Ar japonai 1952 m. olimpinėse varžybose, kaip kad kartą 1936 m. Berlyne, pajėgs sukrėsti jankių turimą monopolį, pakol kas lieka palikti labai atviru klausimu.

Ted Shroeder, Wimbledono turnyro nugalėtojas, gavo labai viliojančių pasiūlymą dalyvauti profesionaliniame lauko teniso cirkle, kurį veda buvęs pasaulio meistris Jack Kramer. Shroeder vis dėlto atsisakė ir kartu pareiškė, kad jis pasiryžęs likti mėgėju. Tuo tarpu iš Prahos pasišalinęs, tarptautinė čekų lauko teniso žvaigždė, Jaroslav Drobny, dar šiais metais numato tapti profesionalu.

250.000 dolerių buvo sumokėta garsiam New Yorko beisbolo klubui "Yankees" už paskutinios sezono žaidimus, kurie buvo perduoti amerikiečių masei per vienos bendrovės televizijos aparatą. Ši sumelė, tarp kitko, buvo tik mažas papildymas klubo pajamų, nes beisbolo žaidimų organizacija reikalauja, palyginus, didelių išlaidų.

Kada Amerikos kontinente rungtynių mėnedžeriai nusiminę ieško naujų sunkaus svorio bokso žvaigždžių, atsirado nauja viltis. Gal būt, kitas Joe Louis bus atidengtas? Naujoji pajėga vadinasi Earl Walles ir pagal tautybę yra — indėnas. Walles, kuris pagal kūno sudėtį labai panašus Louisui, yra 1,87 m aukščio ir svarstyklės rodo 85 kg, 20 metų amžiaus. Lik šiol turėjęs tik 13 profi susitikimų. Iš jų dešimtį laimėjo nokautu. Čia paduodame trijų paskutinių Anglijoje kovotų rungtynių pasekmes: škotų meistris Shaw 3-me runde prisiglaudė prie lentų, austras Schiegl jau po 2 minučių buvo teisėjo išskaičiuotas ir belgų meistrį Piet Wilde, Walles vos po 1:27 nusiuntė į sapnų karalystę. Bokso žinovai pranašauja jaunam indėnui didelę ateitį, atseit gerą dolerių delių ir blondinių moterų šypsnius...

Is plataus pasaulio

SSSR ir Kinijos sutartis

Vasario 15 d. Maskvoje paskelbtos SSSR-Kinijos sutartys, rezultatas ilgų derybų su Mao Tsetungu. Spėjama, kad yra sudaryta dar ir slaptų sutarčių, kurios tik vėliau išskils.

Pasirašyta 30 metų draugiškumo ir savitarpinės pagalbos sutartis. Abu kraštai pasizada teikti vienas kitam karišką ir kt. pagalbą, jei būtų užpulti Japonijos ar jos sąjungininkų. Taip pat pasizadama bendrauti politikos dirvoje, pasizadama derinti savo veiklą derybose dėl taikos sutarties su Japonija, susilaikyti nuo susitarimų su kitomis valstybėmis, nukreiptu prieš kitą šalį. Pasirašius taikos sutartį su Japonija, arba nevēliau 1952 m. gėlo, SSSR pasizada perduoti Kinijai be jokio atlyginimo visas Kinijos Čangčün geležinkelio linijas. Tai vad. Mandžiūrijos geležinkelis, kuriuo Rusija susisiekiama su Vladivostoku. Pasizada ištraukti savo kariuomenę iš Port Arturo laivyno bazės, bet Kinija turės atlyginti už ten padarytus įrengimus. Iki grąžinimo laivyno bazė bus valdoma abiejų tautų mišrios komisijos. Daireno uosto klausimas rīšamas su Japonijos taikos sutarties pasirašymu.

Pradedant 1950 m. SSSR duos Kinijai 10 m. paskolą 300 mil. amerikoniškų dolerių (per m.) mašinomis.

Bolševizmo aukos

Tikroji padėtis už geležinės uždangos niekam nėra žinoma, tačiau šį tą pasako ir oficialiai paskelbtieji duomenys. Pagal juos, 1949 m. polit. nusikaltėlių pasmerkta: Lenkijoje — 354, iš jų 23 mirti; Vengrijoje — 88, iš jų 10 mirti; Bulgarijoje — 179, iš jų 22 mirti; Čekoslovakijoje

— 319, iš jų 44 mirti. Tai gi keturiuose satelitinėse valstybėse vien oficialūs viešieji teismai pasmerkė 940 žmones, iš kurių 109 buvo nužudyti. O kiek dar sutvarkė čekistai be teismo? Kiek išvežta į darbo stovyklas ir kitai kankinama. O vis dėlto tai laisvė ir dvasia krašto, kuriame "taip laisvai žmogus alsuoja, kaip niekur kitur". Beabejo čia neįsiskaityti ir visi tie kurie buvo sutvarkyti pagal Machiavelli pamokymą kuni-gaikščiai: "Jei tavo karo vadas pasidarys per daug populiarus ir galės tau sudaryti pavojaus — užmušk jį ir, iškilmingai palaidojęs, pastatyk jam paminklą"...

Maisto kortelei 35 metai

Pirmosios maisto kortelės buvo įvestos 1915 metais sausio 25 d. Tuo būdu šiame sausio 25 d. maisto kortelei suėjo 35 metai. Tiesa, I-jo pasaulinio karo metu maisto kortelės tebuvo Vokietijoje. II-jo pasaulinio karo metu maisto kortelė buvo panaudota ir kituose kraštuose. Maisto kortelė apsaugojo Vokietiją nuo bado ir tuo būdu išgelbėjo milijonams gyvybę. Šiuo metu Vakariniėje Vokietijoje kortelė bėra likusi cukrui, bet ir ta atrodo veikliai nustos būti reikalinga.

"Maldininkai"

Kaip praneša spauda, grupė buvusių aukšto rango nacių, pasivadinę maldininkais, vykstančiais aplankyti Romą Šventųjų Metų proga, pabėgo iš Vakarų Vokietijos į Italiją. Grupelį vadovavo Hartmann Lauterbacher, buv. Hannoverio gaudleiteris, kuris išspruko iš vienos Britų zonos internuotųjų stovyklos.

Šventųjų Metų amnestijos

Šventųjų Metų proga Čilės vyriausybė nutarė 124 kalinius išleisti į laisvę, nors jų kalėjimo laikas ir nepasibaigė, ir 697 asmenims baudą sumažinti. Taip pat ir Prancūzijos vyriausybė studijuoja amnestijos planą, kurį netrukus žada paskelbti. Jis palies ir tuos asmenis, kurie buvo nubausti dėl bendradarbiavimo su okupaciniais vokiečių organais. Vieniems susiaurintos plietinės teisės, kiti sėdi kalėjimuose.

Katalikai Kinijoje

Komunistam laimint Kiniją į jų rankas pateko likimas ir 3.250.000 Kinijos katalikų. Komunistai, nesitenkindami Kinija, toliau veršis į Vietnamą, Koreją, Burmą, Siamą, Vietname yra 1.500.000 krikščionių, Pietų Korejoje — apie 150.000 katalikų, Burmoje bei Siame apie 50.000.

Daug maldininkų į Romą

Šventųjų Metų proga daug maldininkų iš Jungtinių Valstybių ir Kanados vyksta į Anžinų Miestą, kad gauti didžiulį jubiliejus atlidus ir apsilankyti įdomesnėse Italijos ir kitų kraštų vietose. Laisvais keliuoti brangiau ir juose visos vietos jau rezervuotos iki rudens. Tuo tarpu įvairios orlinijos lėktuvų skaičių didina ir su vietų gavimu bėdos nėra. Pav., American Airlines skelbia kad jų lėktuvais, kelionė sausio, vasario ir kovo mėnesiais iš New Yorko į Romą ir atgal tekinuoja \$425.40. Trijų keturių savaitių ekskursija su visu pragyvenimu ir laivo bilieto kaina virš \$1000.

Jungtinių Valstybių lietuvių Kunių Vienybė.

Pranciškonių perima Jeruzalės Patriarchatą

Paskutiniu metu Jeruzalės patriarchu būdavo ne vienuolis vyskupas. Pereitų metų pabaigoje Popieius Pijus XII paskyrė ilgametį Šv. Žemės Kustodą T. Gori, O.F.M. Tėvas Gori buvo pakonsekuotas Romoje gruodžio 27 dieną. Konsekracijos iškilinėse dalyvavo beveik pilnas diplomatinis korpusas prie Šv. Sosto, norėdami išreikšti protestą prieš dabartinę Šv. Žemės padėtį. Dalyvavo taip pat Šv. Karsto Riteriai ir Damos jų uniformose. Naujasis patriarchas sausio mėnesyje viešėjo savo provincijoje Toskanoje ir vasario 4 dieną išvyko į Jeruzalę užimti patriarcho sostą. Pažymėtina, kad naujasis vyskupas yra labai prielankus lietuviams ir yra daug padėjęs lietuvių klierikams studijuojantiems Italijoje, kurių vienas T. Agnelių Krasauskų, OFM, buvo nusivėžęs į Šv. Žemę ir ten savo lėšomis išleido į kuni-gus.

Naujuoju Šventosios Žemės kustu (jis valdė visas šventąsias vietas, prižiūrimas pranciškonių) yra paskirtas kun Giacinto Faccio, 38 m. italas pranciškonas. Jo žinioje bus 400 vienuolių gyvenančių Artimuose Rytuose.

ATENAI. — Graikės moterys pasirodė nenori taisyti. Per savivaldybių rinkimus Atėnuose iš balsavimo teisę turinčių 150.000 moterų balsavo vos 2.700.

MUENCHENAS. — Bavarių parlamentas paskyrė 150 tūkstančių markių atstymui Muencheno katedros, kuri per karą labai sužalota, Be to, kitų Bavarijos bažnyčių atstatymui paskirta 783 tūkstančiai markių.

VAŠINGTONAS. — Demokratų Texas senatorius Johnson pareikalavo peržiūrėti radio bangomis vairuojamųjų torpedų gamybos programą, nes Rusija šioje srityje, jo nuomone, pralenkusi JAV.

ŠANCHAJUS. — Prieš komunistams užimant, Šanchajuje buvo apie 200 lenkų kolonija, turėjusi savus "Lenkų Namus". Jų daugumas pabėgo į Filipinų IRO stovyklas. Liko tik tie, kurie bijojo judėti dėl sveikatos ar senatvės. Dabar gauta žinių, kad "Lenkų Namus" užvaldė komunistai lenkai, daugumoje net negirdėti žmonės. Pirmininku yra "lenkas" Friedlaender, jo padėjėju Fluss.

VARŠAVA. — Komunistinė lenkų spauda dabar varo smarkių akciją, kad visuomenę įtikintų jog maršalas Rokossowskis yra lenkas ir varšavietis. Vienas laikraštis, pav., spausdina idilišką aprašymą, kaip maršalas atvažiavęs prie Poniatowskio tilto išlipa iš mašinos ir pasirėmęs ant tilto ramsčių pasakė vaikystės prisiminimuose.

VAŠINGTONAS. — Vasario 13 d. JAV jungtinis stabas paskelbė, kad gen. MacArthur yra visų ginklų rūšių pajėgų vadas Pacifiko rajone.

MASKVA. — Pravdoje neseniai pasirodė atviras laiškas, sovietų karininkų, mokslininkų ir artistų, kurie pareiškia, kad grąžiną iš Tito gautuosius ordinus. Laišką pasirašiusių tarpe yra ir Ilya Ehrenburgas.

SIJAMAS. — Neseniai Bangkoko susirinko konferencija JAV diplomatai iš rytų Azijos valstybių. Konferencijai svarstomas klausimas, kaip išgelbėti pietų Aziją nuo bolševizmo. Kažin ar ne per vėlu?

UNESCO blogame kelyje

Šių metų pradžioje UNESCO Paryžiuje suorganizavo parodą, pavadinant "Žmogaus teisės". Šis JTO organas turėdamas savo žinioje didelius piniginius išteklius, nesigalėjo Wilson Museum Galliere salėse surinkti daug praėjusio karo medžiagos. Visur daug propagandos. Daug fotomontažų. Kova dėl žmogaus teisių senajame Egipte, Kinijoje, Graikijoje ir Romoje. Po to Magna Charta — Habeas Corpus — primenamas žmogaus teisių iškovojimas Olandijoje, Belgijoje, Italijoje, Šveicarijoje, JAV ir Prancūzijoje kartu su Didžiosios Revoliucijos drama.

Po žmogaus teisių triumfalisko pakilimo seka jų sunaikinimas — fašizmas ir hitlerizmas. Kraujas, kančios. Dantės pragaros koncentracijos stovyklų vaizdai. Viskas parodyta ir surinkta preciziškai ir teisingai. Tačiau dabartinių bolševikiškų koncentracijos stovyklų vaizdų čia nematyti...

Atskiroje salėje vaizduojami praėjusio karo fragmentai — Leningradas, Londonas, Stalingradas — kitose scenose Jaltos

ir Teherano "pašališkieji laimėjimai". Žemai ant sienos duo didelį portretą W. Churchillio ir F. D. Roosevelto. Vidury, aukščiau jų — šypsojis jis pats, jubiliantas, laimėtojas ir pranašas — Juozas Stalinas!...

Ir štai dabar jau be jokių įtarinėjimų galima pasakyti kam ir kokiems reikalams eina JAV sumokėti JTO pinigai. Po šitos parodos aišku, kad UNESCO organizacija yra pilna "pranašo" agentų, kurie propagandai naudoja JTO pinigų.

UNESCO šūkis yra laisvė ir taika. Tačiau yra skirtingos laisvės ir skirtingai suprantama taika. Yra taika gyvybių ir mirusiųjų. Yra nuraminamas sukaustyto belaisvio ir amžinoji taika Katyno ir Rainių miškeliu aukų!

Roosevelto 4 laisvėse nebuvo paminėta melavimo laisvė. O Musee Galliera parodoje, šioji "laisvė" vis dėlto labai gražiai ir meistriškai panaudota.

Informacinis leidinys ir parodos vadovas betgi išsiskiria. Jokių žymių Jaltos ir Teherano, nei "laimėtojo ant laimėtojų". Pagal "O.B." — B.

Winnipeg, Man.

PRANCIŠKONAI WINNIPEGE

(1 metų sukaktis)

Be tėvynės brangios, be draugų ir be nieko
Alpsta mano širdis neįėjusi nuolatos
Nykdamas savyje nė žymės nepalikta,
O tylą šturpulingą nepalaukia kvatot

J Aistis.

Išblaškyti žiurciai kankinamos tautos vaikai pabiro į viso pasaulio kampus. Vieni pateko į didesnius, kiti į mažesnius lietuvių susibūrimų centrus. Sunki kiekvieno lietuviu dalis pirmoje eilėje sudarė rūpestį ryt diena. Ne tik darbas, bet taip pat jo pastovumas ir geresnis uždarbis, kad galima būtų išmaitinti savo šeimą ir dar nepamiršti vieną kitą centuką atitraukti nuo savęs, pakirti siuntinukui Europoje likusiems pasiūsti. Tačiau ne vien duona žmogus gyvena, jo siela ilgis Dievo. Jis norėtų jį garbinti savo kalba, savais papročiais, su savo bičiuliais ir tautiečiais vienoje vietoje. Susibūrę didesniuose naujo krašto miestuose, pradėjo darytis, ko jiems be duonos dar reikia.

Winnipegas vidutinio dydžio Kanados "farmerių" miestas. Didelių pramonės įmonių čia daug nėra. Iš senesnių imi gramų čia gyvena apie 150 lietuvių. Tačiau nesant lietuvių kunigo, jie pamažu atėjo nuo bažnyčios. Keletas religingų lietuvių prisidėjo prie anglų ir lenkų katalikų bažnyčių. 1948 m. pirmą kartą į Winnipegą atsilanko kun. Kulbis. Čia jis randa negausią naujai atvykusių lietuvių koloniją. Jais nuoširdžiai rūpinosi St. Paulo Collegijos rektorius jezuitas kun. McGuar. Tačiau kolonija vis didėjo. Lietuvių kunigo retas apsilankymas buvo nepakankamas. Jis atkreipė savo dėmesį Tėvai Pranciškonai, tik spėjė sušilti kojas JAV. 1949 m. pradžioje Winnipege tremtiniai skubiai rengėsi Vasario 16 d. šventės minėjimui. Grupė lietuvių rūpinosi atsikviesti pamaldoms lietuvių kunigą iš Chicago, kaip tik tada atvyko kun. Jurgis Gailiusis, O.F.M. Lietuvių džiaugsmui nebuvo galo. Iki vasario 20 d. įvykstantio šventės minėjimo kun. Tėvas Jurgis jau spėjo sueiti į glaudų kontaktą su vietos arkivyskupu, kurį pakvietė į šventės minėjimą. Pamaldoms laikyti buvo gauta St. Paulo Collegijos koplyčia, mokant už tai labai mažą užmokesį. J. Simonavičius skubiai rengė chorą bažnytinėms giesmėms. Lietuviai katalikai pasijuto tvirtai ir buvo labai dėkingi Tėvams Pranciškonams.

Daug rūpestio ir darbo padėjo pirmasis Winnipegas lietuvių dvasios vadovas betvarkydamas ir besirūpinamas įvairiais lietuvių reikalais. Jį galima buvo matyti imigracinėje įstaigoje, viesuomeninėse lietuvių organizacijose ir visur ten, kur buvo liečiami lietuvių ir bažnytiniai reikalai. Jo dėka lietuvių galėjo lengvai gauti naudotis St. Paulo Collegijos patalpomis

savo susirinkimams, repeticioms ir vakarams. Jo rūpesčiu Winnipegą pirmą kartą aplankė lietuvis vyskupas J. E. Brizgys. Tai buvo didelė šventė iškeliantis juos į viešumą ir spaudą. Išvežtųjų pabaltiečių minėjimas, rinkliava tremtiniams ir kiti darbai nepraejo be jo rūpestingos globos. Jis buvo siela visų gerųjų sumanymų. Jo nuveiktas darbas Winnipegas lietuvių ilgai bus nepamirštas.

Kun. Jurgį Gailiusį paskyrus Kennebunk Port pranciškonų vienuolyno vadovu, į Winnipegą nuo 1949.VIII.1. atvyko Tėvas Placidas Barisa, O. F. M. Naujasis dvasios vadovas jau pačioje pradžioje pradėjo rūpintis suburti lietuvių ir lietuvišką lyg ir parapiją. Kadangi lietuviškai bažnyčiai išlaikyti nėra pakankamai parapijiečių, tai norima, apsidėjus tikintiesiems tam tikru mokesčiu, padengti nors ir nedideles dabar susidarantis išlaidas. Jis kreivė daug dėmesio į vienybės išlaikymą lietuvių tarpe. Didelį darbą jis atlieka katalikiškos parados platinime. Tik jo dėka "TŽ" Winnipege yra taip gausiai skaitomi. Jo pastangomis buvo suorganizuotas Katalikų Moterų S-gos skyrius. Jis taip pat prisideda ir prie kitų lietuviškų organizacijų veiklos.

Kaip vienas taip ir kitas dvasios vadovas aplankė Winnipege esančius lietuvius jų namuose ir nuolatos lanko ligonius ligoninėse ir namuose. Kun. Gailiusis, O.F.M. buvo sudarytas bažnytinis komitetas, kuriam vadovavo dr. Juozapasavičius, J. Simonavičius, J. Čingga ir dabar vadovauja Myk. Januška. Tą komiteto uždavinys padėti dvasios vadui tvarkyti kolonijos bažnytinis — finansinius reikalus. Baigiant taip reikšmingos Winnipegas lietuvių gyvenime sukakties apžvalgą reikia palinkėti Tėvams Pranciškonams daug sėkmės apstaalaujant tremtyje. Tauta jiems bus labai labai dėkinga.

St. Bujokas.

Vaikų vakaras

Vasario mėn. 12 d. 240 Manitoba Ave. salėje įvyko Liet. Kat. Moterų S-gos suruoštas vaikų vakaras.

I-je programos dalyje — suvaidinta V. Šmaižienės "Nameilis. II-ji — koncertinė ir III-ji — vaikų konkursiniai žaidimai.

Svečių prisirinko pilna salė. Jų tarpe buvo keletas ir kviestų anglų. Prieš vaidinimą buvo išdalinta pačių vaikų — pp. Šmaižių trejukės — labai gražiai nupieštos programos.

Prasidėjus vaidinimams, publika su dideliu susidomėjimu sekė kiekvieno žvėrelio pasiro-

dymą scenoje. Jų kaukės tikrai buvo puikios. Ypač grožėjosi visi drugeliais. Juos vaidavo dvi mažytės gražiai besišypsanti mergaitės.

Baigiant lokys išvaikė visus gražiai sugyvenusius žvėrelius iš namelio. Gal ne vienam lokys priminė raudonąjį slibiną, kuris milijonus gražiai sugyvenusių žmonių padarė benamiams.

Koncertinėje dalyje irgi vaikams gražiai pasirodė, ypač skambindami pianu.

Daugiausia paaugavusiam prie jėjimo p. Virkučiui buvo įteikta dovana — biskvityų vežimas su arkliais.

Konkursiniai žaidimai sukėlė publikoje juoko. Ypač domėjosi jais anglų Principal

Sparling School direktorius p. G. Florence.

Režisoriaus ir programos vadovas p. V. Šmaižienė ypač daug darbavosi šio vakaro surengime. B. B.

— Vasario 11 d. lietuvių klubo salėje įvyko bankietas, kurio pelnas skiriamas Vasario 16 d. šventės minėjimo išlaidoms padengti, o likutis bus pasiųstas Vokietijoje esantiems lietuviams džiovininkams. Bankietas pavyko gana gerai. Visiems tiems, kurie prisidėjo prie surengimo, Komitetas dėkoja.

— Vasario 21 d. 8 val. liet. klubo salėje įvyks Užgavėnių blynų bankietas.

— P. Račinskaitėi padaryta apendicito operacija.

IVAIRENYBES

Pensijos... miesto katėms

Savo laiku viename dienraštyje buvo pasirodžiusi žinutė, jog Toronto miesto magistratas yra numatęs savo išlaidų pozicijoje tam tikrą sumą pinigų vienos senos katės išlaikymui, atseit, pensijai...

Toji "užsitaravusi" katė buvo vienos mokyklos nuosavybė. Kadangi ji paseno ir nebegalėjo savo pareigų atlikti — pelių medžioti, tai jai buvo numatyta to pačio mokyklos kambarys, žinoma, laisvas nuo pelių, kad nebūtų drumsčiama jos ramybė ir paskirtas išlaikymas iki "gyvos galvos"...

Žinutė, savaimė aišku, skaitytojų buvo priskaityta prie eilės įvairių sensacijėlių, pasitaikančių vietinėje spaudoje ir tuo reikalais lyg užsibaigė. Bet štai po kurio laiko prabilo Hamiltono "Spectator".

Komentuodamas šį faktą Spectator pabrėžė, kad tai ne pirmas toks atsitikimas. Jeigu kas nors užsuktų į vieną namelį, esantį Toronte, High Parko rajone, greičiausiai jį rastų sau ramiai betraukiantį dėmę iš molinės pypkės...

Tai Pietų Afrikos karo veteranas Mr. H. J. Bennett. Jis yra įvairiausių pasaulyje pasitaikančių pypkų kolekcininkas. Pypkų rinkimo darbu jis užsiima jau apie 40 metų ir jo rinkinyje randasi 149 įvairaus dydžio, visokio tipo pypkės.

Įdomesnes pypkės čia reikėtų paminėti. Viena iš jų yra 2 colių aukščio, išdrožinėjimais labai primenanti olandų veislės šunį. Kita, mažesnė, teturinti tik apie tris ketvirčius colio, taip pat labai originali. Didžiausia Mr. Bennetto pypkė yra tokio ilgio, kad ją galima būtų panaudoti kaip lazda pasivaikščiojimo tikslams...

Rinkinyje yra ir tokių pypkų, kurias telpa po visą unciją tabako, tačiau jos padarytos ne šiu laikų moderniais rūkoriais. Kitos pypkutės apsieina ir su labai mažu kiekiu tabako. Vienos pypkės yra medinės, kitos — porcelianinės, molinės ir tt.

Sovietinės planetos
Trys naujos planetos, kurias sovietų astronomai sakosi atradę, pavadintos: "Rusija", "Maskva" ir "Komsomolija".

"Spectator" išvedžioja, kad miestų gyventojai turėtų laikyti kates, nes pelės pridaro jiems daugybę nuostolių ir, netgi, užkrečiamųjų ligų bacilas išnešioja. Katės, ypač tos, kurios dėl senatvės ar kitų priežasčių nebėgali būti tinkamos savo pareigoms, esą, turėtų būti miesto savivaldybių išlaikomos specialiuose viešuosie pastatuose... Gal Kanadoje socialine viešoji globa ir senatvės draudimas prasidės nuo kačių?

AKU SPECIALISTAS L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akiai defektams. Ištrina akis nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą. Kalba slavų kalbomis. 470 College St. W. Toronto Tel. RA 3924

BR. BUKOWSKA, R. O. AKU SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams. Priemimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmdienais pagal susitarimą 55 St. John's Rd., W. Toronto. (kampus 94 Laws St.) Tel. LYndhurst 0052

NAUJAS LAIKRODININKAS Kazimieras Tutlis

Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuv. turi dalių vokiškiems laikrodžiams. Laikrodžiai taisomi greitai, gerai ir pigiai. Prašome kreiptis ir įsitiškinti. Atidaryta kasdien nuo 5 — 8 val. p. p.

EUROPEAN WATCHMAKER

827 Queen St. W (priešais Claremont q-ve) Toronto. Tel. EL4521

Paagaliau įrodymas yra

Ponia Taurėlienė skundžiasi poniai Lošinskienė:

— Mano vyras geria ir geria. — Ką sakai? Žinau. Juk visa da su manuoju.

— Tai dar niekis. Vyras kokią nors ydelę turi turėti, — pastebėjo filosofškai ponia Taurėlienė. — Vienas lošia kortomis, kitas turi aistros lenktynėse, dar kiti vaikosi moteris arba išgeria. Taip jau yra. Bet kai aš pradėdu prikašioti, jis ginasi. Esą, truputį įgeriau, bet nepasigėriau. Grįžtu namo blaiviausias.

— O tikrai blaivus grįžta? — Kur tau. Prieš savaitę grįžo taip įkaušęs, kad lindo į spintos veidrodį, manydamas, kad ten durys į kitą kambarį. Dar ir rytą tebebuvo apsvaigęs. Paėmęs puoduką vandens pradėjo laistyti gėles kilime. Ir vis kalba: "Teauga vešliai — cik, cik, cik"...

— O kam "cik, cik, cik"? — Mat, ten kilime, yra ir paukštelis išsiuta. Manė, kad visiškai.

— Aha! — Na, ir ką, ponia, pasakysi? Paskui išsiūgnė. Esą, tik juokavęs.

— Gražūs juokai! Gaila kilimo. — Bet dabar jau sukliuvi. Įrodymą turiu juodu ant balto, dokumentaliai. Buvo užsinuodijęs alkoholiu! Nebeišsigins.

— Koks įrodymas? — Nagi, veterinarijos gydytojo.

— Kaip tai? — Matai, ponia. Grįžęs girtas, vyras tuojau priėjo prie kanarėlės narvelio ir nusičiaudėjo. Kanarėlė po kurio laiko nudvėsė. Aš pakviečiau veterinarijos gydytoją, kuris konstatavo ir išrašė pažymėjimą, kad nusinuodijimas alkoholio garais. Dabar jau neišsigins.

Patarnavimas su betkoldo dydžio trokais

JONAS INDRŪNAS

238 1/2 Bathurst St., tel. WA 9742 Užsakymai (orderiai) priimami nuo 5-7 val. po pietu.

LIETUVIŠKA AVALINIS TAISYMO DIRBTUVE — PARDUOTUVE

Naujausios mados. Prieinamos kainos. Sav. IGNAS ASTRASEKAS 1414 Dundas St. West. Toronto Tel. KE 3881.

Dantistas Dr. Chas. OKUN

838 Dundas St. W. Toronto (kampus Euclid Ave). Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822.

Tillsonburg, Ont.

PAMINĖTA VASARIO 16-JI

Tillsonburgo Lietuvių Ūkininkų klubas š.m. vasario 11 d. Delhi mieste surengė Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimą, kuris ilgai pasiliks neužmirštamas kiekvieno dalyvio širdyje.

Minėjimas pradėtas anglų himnu. Trumpą atidarymo žodį tarė p. Vincas Treigys nuoširdžiai sveikindamas visus susirinkusius klubo vardu. Už Lietuvos laisvę žuvusieji pagerbti susikauptimo minute. Turinčių paskaitą, pritaikintą Vasario 16 d., skaitė p. Vincas Ignaitis, sparnuotais žodžiais perkeldamas klausytojus už vandenyno į Nemuno krantus, sesučių rūtų darželius. Prelegentas, nukėlęs klausytojus į dabartines žiaurais raudonojo siutėjimo dienas, baigė bausiu mūsų priešams stiprių lietuviško tikėjimo į laisvę žodžiu: tikiu...

Pranešėjas p. Vinas Treigys po to pakvietė tarti žodį Delhi burmistrą Mr. Frank Qance, kuris nuoširdžiai sveikino visus lietuvius Lietuvos 32 m. Nepriklausomybės paskelbimo sukakties proga, išreikšdamas gylį tikėjimą dėl mūsų tėvynės laisvės ir pažadėdamas remti mūsų laisvės kovas. Jo žodžiai palaidėti triukšmingomis ovacijomis.

Buvo priimtos rezolucijos: Kanados Vyriausybės Ponui Ministeriui Pirmininkui Lietuviai ūkininkai iš Tillsonburgo, Simcoe apylinkių, susirinkę švęsti Lietuvos Nepriklausomybės 32 m. paskelbimo sukaktį, reiškiama Kanados Vyriausybei ištikimybę ir nuoširdžią padėką: 1. kad nepripažint ir nepripažįstat Lietuvos valstybės okupavimo ir aneksijos, 2. kad suteiktų prieglaudą ir darbą paskutinės rusų — komunistų okupacijos aukoms — tremtiniams.

Reiškiame aukštą pagarbą Tillsonburgo ūk. klubas.

Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Pirmininkui Sveikintimas

Tillsonburgo Lietuvių Ūkininkų klubas Kanadoje, švęsdamas Liet. Nepriklausomybės 32 m. paskelbimo sukaktį sveikina Tamstą ir visą Komitetą ir prašo ir toliau tęsti kovą dėl Lietuvos laisvės. Sutiktos kliūtys teigrūdina Jus. Mes visuomet su Jumis darbe ir kovoje dėl Lietuvos išlaisvinimo.

Tillsonburgo Liet. ūk. klubas.

Meninę programą dalį išpildė klubo pakviestas Toronto Lietuvių Vyrų horas, vedamas A. Narbuto. Pirmoje dalyje išpildytos septynios lietuviškų autorių dainos, kurių paskutinė išsukta triukšmingomis ovacijomis, klausytojams neleidžiant uždaryti scenos.

Petras Petruitis deklamavo P. Babicko ir Bern. Brazdžionio eilėraščius.

Antroje dalyje padainuota viena angliška daina ir 5 lietuviškos dainos su gyvuoju pavėkslu "Paversta Lietuva" — A. Narbuto. Gausūs plojimai lydėjo kiekvieną dainą.

Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

Dar sveikino Londono ir Hamiltono lietuvių parapijų vardu kun. Rudzinskas.

Minėjimo dalyvavo apie 400 lietuvių iš Tillsonburgo, Delhi, Simcoe apylinkių ir svečiai iš Londono, Hamiltono ir Toronto bei kitų vietovių.

Minėjimo pelnas skiriamas Tautos Fondui.

Po minėjimo programos buvo šokiai, loterija ir puikios vaishės choristams bei svečiams. Nuoširdžioj ir jaukioj nuotai-koj pasididinta išpūdžiais, su "valie" bei "Ilgiausių metų" Tillsonburgo veikėjams ir šaunių vaishių šeiminiškėms. Ilgai liks atsiminimuose Tillsonburgiečių kovos dvasia dėl tėvynės laisvės, jų meilė, nuoširdumas ir lietuviškas vaišingumas. —bk.

LIETUVIŠKA VARTOTU BALDU KRAUTUVE

J. Daget — Daujotas

Perka, parduoda ir taiso įvairius senus baldus, permuša minkštus baldus. Atlieka poliravimo ir išbaigimo darbus. 2190 DUNDAS ST. W. Toronto 3, Ont. Tel. LAkeside 2324

KAZYS ARDAVIČIUS

LIETUVIŠKA RUBU SIUVYKLA

Ivairus užsakymai atliekami pagal naujausias Europos ir Kanados madas. Kainos prielamos. 828 DUNDAS ST. WEST. TORONTO, Ont.

PETRAS KAIRYS

MESOS IR VISOKIU VALGOMU PRODUKTU

KRAUTUVE ir VALGYKLA

889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — Tel. WA 0062 Visti mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti. Puikus ir greitas patarnavimas

LIETUVIS LAIKRODININKAS

FRANK BOCHULIS

Taiso ir parduoda naujausius ivairiu rusiu laikrodžius. Galima isigyti žiedu, Toronto suveniru; parduodamos ivairios auksines ir sidabrinės prekės. Už darbą garantuoja. Kainos prielamos.

Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. 272 1/2 QUEEN ST. W. TORONTO.

TAMSTOS PASAS

ar kitas dokumentas juk taip pat ne sąslavų krepšys, dėl to ne vistiek kokta, bet tik

LUNA foto studija FOTOGAFIJA

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO TEL. PL 5717

KIRPEJAI

JONAS JOTAUTAS ir ALBERTAS ŠLAUDINIS

932 Dundas St. W., Toronto, Ont.

— prieš lietuviu bažnyčių —

Kirpykla veikia kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak.

Išskyrus pirmadienius. Telefonas: WA 9674

PRITRYŠ KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. — Garantuotas darbas, prielamos kainos.

Krautuve atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

TORONTO, Ont.

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Koncertas

Šiais metais Vasario 16 d. minėjimas Toronte vyko dar iki šiol nebūtu pasireiškimu.

Pirmiausia vasario 16 d. vakare Toronto lietuvių parapijos "Caritas" suruošė bažnytinį koncertą, italų kaimyninėje Sv. Agnietės bažnyčioje, kuri buvo perpildyta lietuvių.

Pamaldos

Sekantis labai svarbus žingsnis buvo iškilmingos pamaldos Toronto katedroje, dalyvaujant Jo E. Kardinolui J. C. McGuigan.

Toronto liet. parapijos klebonas kun. P. Ažubalis laikė mišias ir pasakė patriotišką gražų pamokslą, o mišių pabaigoje, Jo Eminencija Kardinolas, pasveikino taip gausiai atsilankiusius lietuvius, sarvo tautos šventės progą. Jis apgailestavo dabartinį Lietuvos ir jos vaikų padėtį, primindamas, kad lietuviui, kovodami per ilgus ilgus metus už savo tautos nepriklausomybę kartu kovojo ir už tikėjimą. Šventasis tikėjimas vedė lietuvius į drąsius žygius ir laimėjimus. J. E. reiškė vilties, kad lietuviui ir dabar, tvirtai tikėdami ir tą tikėjimą perduodami savo vaikams, kovą laimės.

Jo Eminencijos Kardinolo palaiminimas ir Lietuvos Himnos užbaigė iškilmes katedroje, kuri kad ir taip didelė — buvo veik pilna.

Pamaldų metu giedojo solistai Pr. Radzevičiūtė ir Br. Marijošius, o be to dar katedros berniukai, Pulkin ant kelių sugiedojo visa bažnyčia.

Eisena

Čia pat prie katedros formuojama eisena į miesto rotušę prie Nežinomojo Kareivio kapo.

Priekyje Kanados ir Lietuvos vėliavos; dvi mergaitės ir du vyrai neša vainiką, Lietuvos gen. konsulas p. V. Gylis su Ponia, parapijos choras ir toliau visi, kas tik buvo katedroje.

Eisenoje dalyviai sustojo po 3. Nors tai buvo šeštadienis ir daugelis dar tebedirbo, tačiau susirinko apie 1500 dalyvių. Ilgos eisenos protarpiais buvo nešama 10 abiejose pusėse užpildytų plakatų su drąsiais šūkiu prieš Lietuvos okupantą, perspėjimais kanadiečių dėl komunizmo pavojaus ir priminimais pasauliui žadėtųjų laisvių. Štai keletas jų įrašų:

Our Tribute to Canadians who fought for Freedom of Nations.

Loyalty to Canada, Liberation of Lithuania

Communism — the shame of the Century.

Canadians, we warn you of the Red Menace.

40% of Lithuanian Population deported by Communists

We only ask Justice for Lithuania.

Freedom from fear of Communism.

Stalin — the world's greatest Criminal.

Democracy awoke from the Communist Damoclesian Sword.

Stop Genocide in Lithuania. Don't forget the Atlantic Charta.

Eisenoje priekyje ejo skotų orkestras ir eskortavo motociklinė policija. Žmonių minios stebėjo eiseną nuo šaligatvių.

Prie miesto rotušės manifestantus priėmė Toronto miesto majoro pavaduotojas p. John Innes. Lietuvių Organizacijų Komiteto vardu kalbėjo Dr. J. Kaškelis. Priminęs, kad prieš 32 metus Lietuva po ilgų kovų atgavo nepriklausomybę, kad per 22 metus nepriklausomo gyvenimo įrodė sugebėjimą savarakiškai valdytis ir palyginimai per trumpą laiką pasiekė aukšto ekonominio, materialinio ir kultūrinio lygio, priminęs jos skaudžią dabartinę okupaciją ir bolševikų terorą, išreiškė padėką Kanadai ir Toronto miestui, už priglaudimą lietuvių iš tremties.

Ponas John Innes, prabildamas į lietuvius, perdavė Toronto majoro p. Hiram McCollum linkėjimus ir sveikindamas išreiškė džiaugsmą, kad Toronto susilaukė tokių darbščių ir padorių žmonių kaip lietuvių. Prisimindamas Dr. J. Kaškelio išsitarimus apie lietuvių didelį pasiryžimą, kovas už laisvę ir darbštumą savo šalies gerovei jis pridūrė: Dirbkite ir čia naudindami darbą nenuilstamai, kad ir Kanadoje paliktumėt gražius prisiminimus. Matyt, ir p. J. Innes tiki, jog lietuviui tremtiniai Kanadoje daugumoje tik svečiai, kad ateis laikas, kada jie grįš savo tėvynėn. Jis tik linki, kad grįždami jie paliktų gražius prisiminimus kanadiečiams.

Po kalbų uždedamas vainikas ant paminklo Nežinomam Kareiviui, orkestras sugrojo gedulingą maršą, o po to, chorui pradėjus, visų ten esančių lietuvių griausmingai sugiedamas Tautos Himnas, o paskui anglų himnas.

Tą patį popietį dienraštis "The Telegram" apie pamaldas ir eiseną jau išspausdino žinutę, tik dalyvių skaičių kaž kodėl bent trigubai sumažindamas.

Iškilmingas aktas

Sekmadienį, vasario 19 d. 2 val. po p. lenkų salėje 1087 Queen St. įvyko iškilmingas minėjimo aktas su koncertu. Nemaža salė buvo perpildyta, mažiausia pusė dalyvių turėjo stovėti.

Minėjimą pradėjo Organizacijų Komiteto pirmininkas p. Grigaitis. Po trumpo, bet jautraus jo žodžio sveikino latvių organizacijų centrinės sąjungos pirmininkas ir latvių žurnalistų atstovas.

Po sveikinimų kalbėjo Generalinis Konsulas p. min. V. Gylis, kuris VLIK memorandumu duomenimis plačiai ir vaizdžiai nušvietė dabar Lietuvoje okupanto vykdomą genocidą. P. Indrelienė jautriai prisimine senųjų Toronto lietuvių rūpesčius remiant vargan patekusius tremtinius, nuo pat pirmųjų žinių apie juos. Dr. A. Šapoka

perskaitė rezoliucijas bei sveikinimus — VLIK, diplomatomis, pasaulio lietuvių organizacijoms ir visiems lietuviams, o taip pat Kanados vyriausybei ir Toronto majorui.

Meninė dalis — koncertas buvo pradėtas Toronto vyrų choro, vadovaujamo p. Narbuto. Solo dainavo p. A. Ščepavičienė ir p. Marijošius. Liūkūnaitės - Šadeikienės vadovaujama tarutinių šokių grupė pašoko "Malūną" ir "Žiogelį", p. V. Kastytis deklamavo B. Brazdžionio "Ištrėmimo žvaigždė", o p. A. Kačancuskienė — Maironio "Jūratė ir Kastytis" ir Aisčio "Lietuvoje". Programa baigta antru to paties choro pasirodymu. Po to sekė Tautos Himnas. O viskas baigta trumpu Organizacijų Komiteto atstovo p. Budreikos žodžiu — padėka ir pasigėrėjimu, kad, nežūrint visokių kalbų, lietuvių vieningumas žydi, kad, organizuodamas iškilmes, komitetas visur rado tą pačią vieningą dviasių.

AUKOS TAUTOS FONDUI

Toronto lietuvių parapijos klebono ir par. komiteto nutarimu, Lietuvos Nepriklausomybei paminėti pamaldų metu Toronto katedroje surinktos aukos 136 dol. 52 cent. paskirtos Tautos Fondui. Jas persiūsti prašomas Organizacijų Komitetas.

Iš vasario 16 gatų bažnytinės muzikos koncerto metu aukų, Toronto parapijos "Caritas" nutarimu, 50 dolerių paskirta Tautos Fondui.

Sukūrusius ateitininkų šeimą, p-lę **EMILIJĄ ABROMAITY TĘ** ir p. **SILVESTRĄ ČEPĄ**, džiaugsmingai sveikinamas. Aukščiausias telaimina Jūsų bendrą ateitį!

Toronto Ateit.

Pamelę **ALDONĄ DRUČKAITĘ** ir poną **JUOŽĄ ALELIŪNĄ**, sukūrusius lietuvišką šeimą židinį, nuoširdžiai sveikiname ir linkime saulėto gyvenimo.

Kazimiera ir Antanas Juozapavičiai.

Smagios Adomėno 3 veiksnių komedijos

„SVETIMOS PLUNKSNOS“

PREMJERA

įvyks kovo 11 d. didžiulėje ukrainiečių salėje 404 Bathurst St. (po bažnyčia).

Pastatymas p. J. Jagėlos Dekoracijos p. Br. Grikenio Pradžia 8 val. vak.

VISI IŠ ANKSTO PASIRUOŠKIMI!

Toronto Ateitininkų Kuopa.

DAINOS SUSIRINKIMAS

Vasario 24 d. 8 val. vakare, 88 Cowan Ave. įvyksta "Dainos" grupės mėnesinis susirinkimas. Yra daug svarbių reikalų aptarti, dėlto visos narės prašomos gausiai atsilankyti. Prašoma ir tas moteris ir mergaites, kurios dar nėra narėmis, atsilankyti, gal patiks ir norėsite prie "Dainos" prisidėti. Lauksim. Koresp.

SUSIRINKIMAS

Vasario 26 d. 5 v. v. įvyks Toronto ateitininkų kuopos susirinkimas. Dienotvarkėje: p. J. Kradikausko paskaita aktualiais ateitininkų reikalais. Susirinkimas įvyks parap. salėje. Valdyba.

REKOLEKCIJOS TORONTE

Toronto lietuvių parapija šįmetinį garvėnios dvasinį susikaupimą — rekolekcijas turės kovo mėnesio viduryje, pradėdam šv. Juozapo šventę, kovo 19 d. Rekolekcijoms vesti yra pakviestas geras pamokslininkas ir žymus visuomenininkas jezuitas kun. J. Borevičius.

SPALVOTA FILMA

Ateinantį sekmadienį, vasario 26 d. 3 val. po pietų ir 8 val. vakare, parapijos salėje bus rodoma spalvota filmas "Phantom of the Opera". Filma ypažduoja vieno kompozitoriaus gyvenimo tragediją. Puikūs spalvoti vaizdai. Klasinės muzikos mėgėjams ši filmą turėtų labai patikti.

ANGLŲ SPAUDA APIE 3.12.49. "VERSLO" S-GOS KONCERTĄ

Anglų kalba Toronto "Telegram" 1.II.1950. spausdina tulo amerikono iš Worcester, Mass. laišką, kuriame dėkoja, kad 5.12.49. "Telegram" Nr. buvo gražiai įvertintas St. Baranauko, A. Dambros ir Ip. Nauragio 3.12.1949. koncertas, bei lietuvių DP talentai. Laiško autorius R. C. prašo ir ateity daugiau garsinti DP lietuvių pasirodymus. J. Kr.

IŠNUOMOJAMAS BUTAS

Išnuomojamas kambarys su virtuve lietuviškoje šeimoje. Teirautis telefonu LY 9296.

TORONTO RIBAS PLES

Toronto miesto valdyba nori prijungti prie miesto kaimynines mažas vietas. Tai beabejojai palengvintų ypač susisiekimo bei judėjimo tvarkymą. Yra tame plane, žinoma, ir miesto ambicijų momento — jis norėtų pasivyti Montrealį gyventojų skaičiumi. Betgi mažųjų miestelių gyventojai ginosi. Jie nenorėtų nešti didiesčio ūkio našatį, nors jo teikiama plusai jų gyvenimui beabejojai naudingi.

Kanados lietuvių registrac. taisyklės

1. Tikram Kanadoje gyvenančių lietuvių skaičių nustatyti ir Kanados Lietuvių Bendruomenės kartotekai sudaryti, Kanadoje vykdoma visuotinė lietuvių registracija — surašymas.

2. Kanados lietuvių registraciją vykdo KLB Laikinieji Apylinkių Organizaciniai Komitetai ir seniūnai, prisilaikydami šių taisyklių ir KLB — LOKomitetų nurodymų.

3. Kanados lietuvių registracija apima visus Kanadoje gyvenančius lietuvius, be amžiaus ir lyties skirtumo.

4. KLB — LAO Komitetai ir seniūnai deda visas pastangas sudaryti sąlygas, kad būtų surašyti visi, ne tik toje apylinkėje ar seniūnijoje, bet ir nuošaliai gyvenantieji lietuvių.

5. Nuošaliai gyvenantiems lietuviams, kuriems būtų sunku susisiekti net su artimiausia apylinkė, registracijos kortelės siunčiamos paštu. Užpildytos registracijos kortelės vėl siunčiamos paštu atitinkamai apylinkėi.

Pastaba: Pavieniui gyvenę lietuvių registracijos kortelių gali reiklauti ir betarpiai iš KLB — LO Komiteto.

6. Kanados lietuvių registracija atliekama specialiose, jai paruošiose, "Kanados lietuvių registracijos kortelėse", kuriose pažymima: pavardė, vardas, tėvo vardas, gimimo data, užsiėmimas — profesija ir adresas (žiūr. priedą Nr. 1).

7. Kiekvienam asmeniui, be amžiaus skirtumo, surašoma atskira registracijos kortelė.

8. Registracijos kortelės parūpina Kanados Lietuvių Bendruomenės LOKomitetas.

9. Baigus pagrindinę Kanadoje gyvenančių lietuvių registraciją, registracijos kortelės grupuojamos apylinkėmis. Čia laikomos ir tvarkomos ir atitinkamos apylinkėn įeinančių seniūnijų registracijos kortelės.

10. Iš apylinkėse esančių registracijos kortelių atitinkamos žinios surašomos į specialias kartotekos korteles, kurios koncentruojamos Kanados Lietuvių Bendruomenės centrinėje kartotekoje.

11. Baigus pagrindinę Kanadoje gyvenančių lietuvių registraciją, KLB apylinkių komitetai toliau rūpinasi gimusiųjų registracija, atžymi registracijos kortelėse mirusius bei išsikeliančius kitur gyventi lietuvius ir šias žinias kas trys mėnesiai siunčia KLB-nės centinei kartotekai.

12. Registracijos kortelės saugo ir už jų paslapties išlaikymą atsako KLB Apylinkių komitetų pirmininkai.

13. Kilusius dėl registracijos neaiškumus aiškina KLB Laikinieji Organizaciniai Komitetai. 14. Šios taisyklės Kanados Lietuvių Bendruomenės Laikinojo Organizacinio Komiteto priimtos 1950 metų vasario mėnesio 10 dieną ir įsigalioja nuo jų priėmimo dienos (KLB — LO K-to protokolo Nr. 12).

KLB — LOK pirmin.
(pas.) Juškevičienė Peronėlė
Sekrėt.
(pas.) Adomonis Jonas

Priedas Nr. 1.

Kanados Lietuvių Registracijos kortelė

seniūnija	apylinkė	provincija
Pavardė	Vardas	Tėvo vardas
Gim. data	Profes. dabar	Užsiėm. dabar
Adr.		

1950 m. mėn. d. Žinias surinkusio parašas

KLS Centro Valdybos pranešimas

KLS-gos C. V-ba praneša, kad aplinkraščius, liečiančius Bendruomenės organizavimą, skyriai gaus per S-gos centrą, tačiau, skubumo dėlei, galima naudotis ir oficialiais KLB Laikinojo Organizacinio Komiteto aplinkraščiais, skelbiamais spaudoje.

KLS Centro Valdyba.

MONTREAL, Que.

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Minėjimo programa buvo pradėta dailininko T. Valiaus kūrinių paroda YMCA patalpose, iškilmingai atidaryta vasario 16 d. Gausiausia ji lankyta sekmadienį protaryje tarp pamaldų ir iškilmingo minėjimo.

Vasario 19 d., sekmadienį, programa buvo pradėta pamaldomis lietuvių bažnyčioje. Šv. Mišias atliko kun. Vilkaitis, pritaikytą pamokslą pasakė kun. Bobinas. Pamaldų metu bažnyčioje buvo kūrėjų savanorių vėliava.

Iškilmingo minėjimo aktas ir koncertas įvyko Gesu Hall, 1200 Bleyry St. 4 val. po p. Po gražios dail. A. Tamošaitės kalbos, kurioje padaręs Lietuvos istorinę apžvalgą nuo Vytauto laikų, kvietė visus išlikti.

ti patriotais, vieningai dirbti ir pinigais paremti tautinį darbą, prasidėjo sveikinimai. Sveikino arkivyskupo atstovas, miesto majoro atstovas, lenkų, latvių, estų ir ukrainiečių atstovai. Protesto rezoliuciją ir kitą dėl įsileidimo tremtinių angliškai perskaitė p. Juškevičienė, o prancūziškai — Dr. Daukša.

Koncertinė dalis buvo pradėta artistų — Pūkelevičiūtės, Akstino, Barausko ir Dikino — deklamacijomis Aisčio, Bradūno, Brazdžionio, Inčiūros, Mikėvičiaus ir Miškinio kūrinių. Po to solistė Žaganavičiūtė padainavo porą Šimkaus ir Kačancausko dainų. Po Akstino vadovaujamos tarutinių šokių grupės sušokto "Jonkelio", op. solistė Kardelienė dainavo Tal-lat-Kelpšos, Pociaus, Kačancausko, Šimkaus ir Martinonio kūrinius. Po tarutinių šokių grupės sušokto "Malūno", Piešinos vadov. V. D. Klubo choras išpildė Navicko, Šimkaus, Gudavičiaus, Štarkos ir Vanagaičio kūrinių. Visi galėjo džiaugtis aiškia šio choro pažanga. Minėjimas buvo baigtas Kanados ir Lietuvos himnais.

Minėjimas praėjo tikrai įspūdingai. Didžiulė salė buvo pilna — gal virš 1000 žmonių.

Viskas praėjo sklandžiai ir dainiai, be ilgų pertraukų. Galia tik, kad pradžia buvo bent pusvalandžiu pavėluota.

Vakare 8 val. parapijos choras dainavo per radio.

ATEITININKŲ SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, vasario 26 d., tuojau po pamaldų, lietuvių parapijos salėje šaukiamas ateitininkų visuotinis narių susirinkimas. Jo darby tvarkoje numatyta Dr. Daukšos referatas "Ateitininkai iševijoje" su diskusijomis. Taip pat bus tarjami kiti svarbūs kuopos veiklą liečiantieji klausimai. Kviečiami tiek užsirašiusieji kaip nariai, tiek ir visi kiti ateitininkai, dalyvauti. Valdyba.

Hamilton, Ont.

PRANEŠIMAS

LB Hamiltono apylinkės Valdyba kviečia visuotinę narių susirinkimą š.m. vasario mėn. 26 d. 2 val 30 min. po pietų.

Susirinkimas įvyks Ukrainų Ortodoksų salėje, 855 Barton St. East, Hamilton.

Kadangi susirinkimas labai svarbus, tad prašome visus narius kuo skaitlingiausiai dalyvauti. Hamiltono LB Apylinkės Valdyba.

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĖ — KALBINĖ PAGALBA

Surandame geresnį darbą. Tarpininkaujame namus perkant ir parduodant. Parūpiname paskolą ir apdraudą. Atstovaujame įstaičiose ir įmonėse. Sudarome dokumentus bei patvirtintus vertimus. Giname lietuvių interesus Kanadoje ir kituose kraštuose. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Š. Amerikos bei Europos universitetuose

JONAS JUŠKAITIS

108 St. George St., Toronto, Ont., Canada. Tel. KI 1494
Skyrius: 750 Dundas St. W., Toronto. Tel. WA 0006

ATIDARYTA NAUJA LIETUVIŠKA UŽKANDINĖ

YAREK'S DELIKATESSEN

1330 DUNDAS ST. W. Kampas Rusholme St. Tel. ME 9347
Maistas gaminamas lietuviškai iš aukščiausios kokybės ir šviežių produktų.

Mielus tautiečius kviečiame atsilankyti. Žemiausios kainos. Ateikite, pamatysite, įsitikinsite.

Atidaryta nuo 6 val. ryto iki 11 val. vakaro.

Kviečiami nuolatiniai valgytojai

U. A. ČAGABAI